ЁШ ЛЕНИНЧИ

Ўзбекистон комсомол-ёшлари рўзномаси

1991 йил 22 июнь Шанба

№ 95 (13.770).

Баҳоси: Обуначига — 6 тийин. Сотувга 10 тийин.

• АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, АЗИЗ МУШТАРИЙ! السلام علیکم، عزیز موشتری •

Тошкент • июнь • Tashkent • june 91

Ўзбекистон баракали юрт

Даромадгирларнинг иш фаолиятини имкон қадар яхши ташкил қилиш, улардан самарали фойдаланиш «Тошкент ишбилармонлар учрашуви» вазифаларидан биридир.

Айни кунларда улар гуруҳ-гуруҳ бўлиб турли хил корхона, идора ва ташкилот, хўжалик, олий билимгоҳларда бўлаётирлар.

Ўтган куни Тошкент халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмаси заллари ҳам ўзбек ва хориж даромадгирлари билан гавжум бўлди.

Савдо-сотиқ, қўшма корхоналар очиш, иқтисодий қийинчиликдан чиқиш йўллари, унинг ривожланиш истиқболлари ҳақида баҳслар, мунозара ва мулоқотлар авж олган. Ижобий натижалар оз эмас.

Бироқ, мавжуд имкониятдан тўлиқ фойдаланилаётир десак ҳам хато бўлади. Камчиликлар бор. Улар субъектив ва объектив характерга эга. Реклама ишлари хароб аҳволда. Аммо айрим даромадгирларимиз мулоқот олиб боришига қойил қолса бўлади. Лекин, шундайлари ҳам борки, уларда мунозара олиб бориш маданияти ниҳоятда паст. Ахир ҳар бир миллатнинг савдо-сотиқ олиб бориш усули бўлакча. Даромадгирлик фаолиятининг ўз қонун-қоидалари, бор. Уларнинг лотереяси фақат ютуқли бўлади. Шуларни ҳисобга олмасдан, ўрганмасдан туриб кўзланган мақсадга эришиш мушкул. Албатта, булар ўткинчи ҳоллар. Бу камчиликларни тугатиш мумкин. Асосийси, муз қўзғалди. Унинг тагида нималар бор?..

Мен даромадгирлар билан суҳбатлашдим ва кўпроқ улардан Ўзбекистонни ташқи-иқтисодий алоқа қилишдаги имкони ва ўзбек даромадгирларининг иш олиб боришини баҳолашларини сўрадим.

Ахат АНДИЖОНИЙ Туркиядан келган. Ватандошимиз:

— Туркистонликлар меҳмоннавоз, соддадил, очиқ кўнгил халқ. Юртдошларимиз қаерда, қайси мамлакатга бормаган, яшамаган бўлсин иши жойида бўлган. Чунки меҳнаткаш. Ўз гузаданчилигини (тирикчилигини) қилиб кетган. Ҳеч кимга муҳтож бўлмаган. Агар шароит яратилса, қопқондан қутула олсаларинг ўйлайманки, яхши бўлади. Дунёдаги барча мамлакатлар билан савдо-сотиқ қувватлантирилиши керак.

Истамбул дорилфунуни, иқтисод куллиётининг домласи, иқтисод фанлари доктори Солиҳ ОЙНУРОЛ:

— Ўзбекистон баракали жой. Имконияти кўп яхши. Шу бойликлардан ўзи фойдаланса, ўзиники-ўзига етадиган, ҳеч кимга муҳтож бўлмаган давлатга айланади. Ташқи иқтисодий алоқаларни самарали қилиш учун, банк тартиботи, нарх-наво, маош беришни жаҳон савиясига олиб чиқиш лозим. Даромадгирларнинг таваккаллик даражасини камайтириш кафолати ҳозирча сизларда етарли эмас.

Чет элда шундай. Давлат ўз фуқароларининг ташқи иқтисодий алоқани ривожлантиришларидан манфаатдор. Шу сабаб бордию даромадгир касодга учраса, унинг харажатларини маълум қисмини қоплайди. Тўлайди. Бизда ҳали шундай компания ва банклар йўқ.

Жанубий Қурия, Олмония, япониялик даромадгирлар билан савдо-сотиқ, нарх-наво, Ўзбекистон маҳсулотларини қандай баҳолаш мумкин деган саволларга жавоб олиш қийин бўлди. Улар пишиқ халқ. Унча-мунчага сирини беришмайди. Рақибининг эса нозик томонларини совуққонлик билан ўрганиб олади-да, тасодиф, кутилмаган шарт қўйиш билан ўзининг таклифини ўтказишга ҳаракат қилди.

Улар ўз ишларини ниҳоятда мукаммал биладилар. Лекин, савдо-сотиқда ўзини гўлликка солишади. Ҳатто шартномаларни тайёрага учишдан олдин ҳам имзолашлари мумкин.

Умуман олганда, ўзбек даромадгирлари ҳам тактикани тўғри олганлар. Бугун беш кунлик Тошкент ишбилармонлари анжуманига якун ясалади. Ўзаро манфаатли келишув ва шартномалар имзоланиши давом этаётир.

Ф. РЎЗИЕВ.

УРУШ БОШЛАНГАНЛИГИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ССЖИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ

МУРОЖААТНОМАСИ

Азиз ватандошлар! Мен сизларга ватанимиз тарихидаги фожиали воқеанинг 50 йиллиги арафасида мурожаат қиляпман. Ярим аср муқаддам, 1941 йил 22 июнь эрта тонгда шўро кишилари турмушига уруш балоси кириб келди. Фашистлар Олмонияси ССЖИга хиёнаткорона ҳужум қилди.

Уруш 27 миллион шўро кишисининг ёстиғини қуритди, минглаб шаҳар ва қишлоқларни вайрон қилди, ажойиб маданият ёдгорликларини ер билан яксон қилди. Орадан ўнлаб йиллар ўтди, янги авлодлар ўсиб етишди, улар учун бу уруш олис тарих бўлиб қолди. Аммо одамзотнинг виждони, ҳалок бўлганлар ва уруш азобини тортганлар олдидаги бурч туйғуси кўп миллатли давлатимиз солномасидаги шу даҳшатли ва қаҳрамонона саҳифани унутишга йўл қўймайди. Миллионлаб кишилар доимо қайғу ва алам билан яшаб келмоқдалар.

Биз урушнинг дастлабки машъум кунларини, чекиниш ва оғир мағлубият кунларини ҳамиша эслаймиз. Тажовузкорнинг дастлабки зарбасига дуч келганларни — Брест қалъасида, Березинда, Ельня яқинида, Смоленскда жанг қилганларни, душманнинг Лиепаяга ва Ғарбий Двинага бориш йўлини тўсганларни, Ленинградни қаттиқ туриб ҳимоя қилганларни, Одесса ва Севастополь ҳимоячиларини, пойтахт остоналарида ҳаёт-мамот жангларида қатнашганларни ҳамиша ёдда тутамиз, улар фидокорлик ва матонат кўрсатмаганларида, Сталинград ёнида ва Курск ёйида фашист қўшинларини тор-мор этиб бўлмасди. 45-йилги Ғалаба ҳам бўлмас эди.

Биз Улуғ Ватан уруши йилларида ҳалок бўлган миллион-миллион кишилар хотираси олдида бош эгамиз. Ўзимиз билган кишиларнинг ва «Домдараксиз йўқолган»лар рўйхатига тушганларнинг хотираси олдида бош эгамиз. Орамизда фронтчилар, кечаю-кундуз дастгоҳлар ёнида оч-наҳор ишлаганлар, ғалла экиб унинг ҳосилини йиғиб олганлар, бомбалар остида поездларни ва юк машиналарини ҳайдаганлар, жанг майдонида ва мамлакат ичкарисида ярадорларни қутқариб қолганлар тобора камайиб бормоқда. Уларнинг ҳаммаларига таъзим қиламиз. Давлат билан жамият шу кишилар олдида ҳали тўламаган қарзларини узишлари, турмушнинг ҳозирги қийин кунларида уларни қўллаб-қувватлашлари лозим.

Шу кунда мен Шўро Армияси ва Флоти жангчиларига мурожаат этаман: Ватан уруши қаҳрамонларига муносиб бўлинглар, армиядагилар орасида фронтдаги ўртоқлик, кўп миллатли қардошлик анъаналарини сақлаб қолинглар. Шўро Армияси халқнинг ўз фарзандидир. Ўзини ҳурмат қиладиган халқ ва давлат ҳарбий либосдаги кишини ҳурмат қилиши, унинг обрў-эътибори, моддий аҳволи, ижтимоий ҳимояланиши ҳақида ғамхўрлик қилиши лозим. Бу — умумиттифоқ, умумхалқ масъулиятидир.

Тарихчилар уруш давом этган кунлар ва тунларни батафсил тасвирлаб берганлар, адабиёт ва санъатда унинг оддий кунлари ва асосий воқеалари акс этган, қаҳрамонларнинг жасорати мадҳ этилган. Уруш сабоқлари ҳақида кўп гапирилди, бу сабоқлар ҳали неча марталаб таҳлил ва мулоҳаза этилгусидир. Бугун мен фақат бир нарса — ғалабамизнинг бош омили ҳақида гапирмоқчиман. Бу — Шўро жамиятининг кучи ва қамрови жиҳатидан мислсиз жипслашувидир. Умумлаштириш керак эмас, албатта. Ҳамма ҳам бардош бера олмади, қўрқоқлар, шахсиятпарастлар, сотқинлар ҳам бўлди. Бироқ она юртни, ўзининг кўп миллатли давлатини ҳимоя қилиш учун ўн миллионлаб кишилар бирлашдилар. Қўлдан келган ҳамма ишни қилдилар. Турли миллатларга мансуб бўлган ва ҳар хил ижтимоий аҳволдаги кишилар, коммунистлар ва партиясизлар, даҳрийлар ва диндорлар — ҳаммалари ғалаба йўлида қўлларидан келган ҳамма ишни қилдилар.

Ҳозир ҳам бу ҳаммамиз учун буюк ахлоқий сабоқдир. Албатта, биз бошқа даврда яшаяпмиз. Олдимизда турган вазифалар ҳам бошқача, бироқ бу вазифаларни уддаламоқ учун ўша вақтда бўлганидек, аввало бирдамлик ва жипслик, ягона ирода ва ватан тақдири учун масъулият бўлиши керак. Акс ҳолда ҳеч қандай дастурлар, ҳатто энг пухта ўйланган ва илмий асосланган дастурлар ҳам ёрдам бермайди.

22 июнь куни анча кенгроқ, халқаро миқёсдаги бирдамликни ҳам эсга туширади. Гитлерчиларнинг мамлакатимизга ҳужуми бошланганидан кейин жуда тез орада ССЖИ билан Ғарбдаги демократик давлатлар ўртасида иттифоқчилик муносабатлари зарурлиги тушуниб олинди. Маърифий инсониятнинг тақдири Шарқий фронтдаги урушнинг оқибатига боғлиқ эканлиги туйғуси умумжаҳон бирдамлик кучига озиқ бердики, охир-оқибатда шу куч фашизмни мағлубиятга учратди. Гитлерчиларга қарши иттифоқнинг ғалабаси инсоният олдида янги, демократик жаҳон тартиби сари биргаликда ҳаракат қилиш учун ноёб имконият очиб берди. Шу тариқа бирлашган миллатлар ташкилоти ғояси юзага келди. Унинг низомномасида БМТ тинчликни сақлаб туриш, урушнинг сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий сабабларини тугатиш учун тузилмоқда, деб айтилган.

Афсуски, шу имконият бой берилди, халқлар ва давлатларни бирлаштиришнинг маънавий-сиёсий имкониятлари «совуқ уруш»га совурилди. Мана энди, орадан ўнлаб йиллар ўтгач, ядро қуроли пойгасини бошимиздан кечирганимиздан сўнг биз дунё зўравонликка асосланиши мумкин эмаслигини англаб олдик. Шу сабабли янги халқаро тартибни биргаликда барпо эта бошладик.

Бу тарихий бурилишга мазкур урушдаги собиқ асосий рақиблар бўлган икки давлат — ССЖИ билан Олмония жуда катта ҳисса қўшди. Бинобарин, мен айни шу кунда, 22 июнда менинг гапларимни шўро кишиларигина эмас, барча немислар ҳам эшитишларини хоҳлайман.

Биз буюк халқларимиз ўртасида ҳақиқий ярашиш йўлига қатъият билан ўтиб олганимизни бирлашган Олмониянинг фуқаролари билиб олишлари керак. Овруподаги ва дунёдаги вазият учун шу қадар катта аҳамиятга эга бўлган Шўро — Олмония муносабатлари чинакам яхши қўшничилик ва ҳамкорлик намунаси бўлиб қолишига ишонамиз.

Азиз ватандошлар! 22 июнь куни мамлакатимизнинг ҳамма жойидаги кишилар ватан учун жанг қилганларни эсга олиб, шўро жангчиларининг қабрлари ва ёдгорликлари ёнига боришларига, гуллар қўйишларига аминман.

Ўша урушда ҳалок бўлган хорижий фуқароларнинг сағаналари ҳақида ғамхўрлик қилиш инсоний бурчимиз, аждодларимизнинг анъаналарига содиқлигимиздир.

22 июнь куни давлат байроқларини эгиб қўйишни таклиф қиламан.

Бундан буён ҳам шу куни биз учун урушда ҳалок бўлганлар хотирасини ёдлаш ва фахрийларга ҳурмат бажо келтириб, миннатдорлик билдириш куни бўлиб қолсин.

Бу кун одамлар ва халқлар бирдамлиги, келажак йўлида, ер юзида тинчлик йўлида одамларнинг тотувлиги ва жипслиги куни бўлиб қолсин.

Қизиқ замонларга қолдик. Суянган тоғларимиз бир кунда қулайди. Ишонган боғимизни бир кеча-кундузда пайҳон қиладилар. Бугун бир гап, эртага... Ўйламай-нетмай, бир оғиз маслаҳатлашмай қарорлар чиқади-ю, улар «халқ номидан» баралла эълон қилинади.

Қадриятларимизчи? Ўтмишимизчи? Эътиқодчи? «Қизиқ гап» дерсиз! Йўқ. Наҳот бундан 50 йил аввал сиз билан бизни дея кўксини ўққа тутганлар руҳи безовта қилмаса? Қарғишдан қўрқмайсизми?

Наҳот у кунларни сароб деймиз?

Наҳот шаҳид бўлганлар хотираси олдида нигоҳимизни ерга карата олмаймиз. Улуғ Ватан (!) урушини аҳмоқона сиёсат деб, булғаймиз. Сиёсат тўғримиди — йўқми, қатағон бўлганми-йўқми, ҳалок бўлганлар олдида доим қарздормиз. Бошимизни хам қилайлик. Қалбимиз кемтик бўлсин. Тош бўлиб қолмасин руҳиятимиз. Кўзларимиз шишага айланмасин!

Номаълум солдат қабри ёнидан, мангу аланга олдидан ўтаётганимда бўғзимга нимадир тиқилади. Шу хиёбонни бемаза одамлар ўз манзилгоҳларига айлантириб олганликларидан ўксийман, фиғоним фалакка кўтарилади. Муқаддас ер деб, мангу оловга сажда қилинг дея махсус жой ажратилиши тўғримикан? Болаларча ўйинга ўхшайди бу ҳолат, такрорлаш — қонун, бир қолиплик — шарт.

Мангу олов атрофи тоза, озода. Келганлар бир томондан кириб, иккинчи томондан чиқадилар. Милиционер ҳам шу ерда. Баҳор, ёз фаслларида ҳар тонг янги, тирик гуллар қўйилган бўлади. Қиш, ёмғирларда — сунъий гуллар... Келин-куёвларнинг ЗАГСдан кейинги йўналиш рўйхатига ҳам шу манзил албатта киритилади: «Қизил майдон. Номаълум солдат қабри». Икки даста гул. Бир дақиқа сукут. Суратга тушиш маросими. Бўлди. Кейин музқаймоқ егани ресторанга, кимларнингдир ҳайкали пойига гул қўйгани равона бўладилар. Сценарий бўйича.

КИМГА АЗА...

Ҳаётимиз ҳам шу сценарий асосида бўлиб қолмаяптими? Фалон куни — аёллар байрами, пистон куни — радиочилар тантанаси. Кейин Ғалаба куни... кейин уруш бошланган кун. Даҳшатли кун!

Уруш кўрганларнинг яралари ҳали ҳам зирқирайди, йўқ қўллари, оёқлари зириллайди. Юраклари улар босиб ўтган йўлларни қораловчилардан безиллайди. Руҳий шифохоналарда ҳали ҳам «Олға! Сталин учун, Ватан учун, олға!» дея жангга кираётганлари бор. Уларда не гуноҳ?! Жон олиб, жон берганларда, танасини ўқ тешиб ўтганда ҳам ёвга қарши тик тура олганларда не гуноҳ!

Ношукур бўлиб кетдик. Ўтмишни лойга булғадик. Эътиқодни ўз қўлларимиз билан кўмдик.

«У кунлар хотираси ўчмас» деб алвон матоларга шиорлар ёзиб қўйдик. Мато эскирди, бўёқлар ўчди. Худди қалбимизда одамийлик ўча боргани сингари. Авлодларга қуруқ саналарни қолдирдик. Мана шу кун байрам, шу кун дам дея!

Таҳририятимизга қўнғироқ бўлди. Салом-алик йўқ. Эркак киши ҳаяжон ва қаҳр билан деди:

— 22 июнь қандай кун, биласизми?

— ...

— Шу куни бутун Тошкент бўйлаб мактаб ўқувчиларининг битирув оқшоми бўларкан.

— ...?

— Эсиз ёшлик... наҳот ҳурмат қолмади бу дунёдан ўтиб кетганларга?! Жуда бўлмаса ҳалок бўлган ўзбек аскарлари руҳи олдида болаларимиз таралла бедор қилмасинлар. Тунни тонгга улаб, кўнгилхушлик этмасинлар. Хотира борку! Бир кун кейин оқшом бўлса, йўқса, ҳар йилдагидек 25 июнда нишонлаш ҳам мумкин эди-ку?!

Мени юқоридаги фикрларни ёзишга ҳам мана шу суҳбат мажбур қилди.

Биз кўп нарсаларни йўқотдик. Асл туйғуларни, қадриятларни. Энди уларни болаларимиз, ўсмир-ёшларимиз йўқотмасинлар. Бу эса сиз билан бизга ва яна кимларгадир боғлиқ...

Яшнар КАРИМОВА,
«Ёш ленинчи» мухбири.

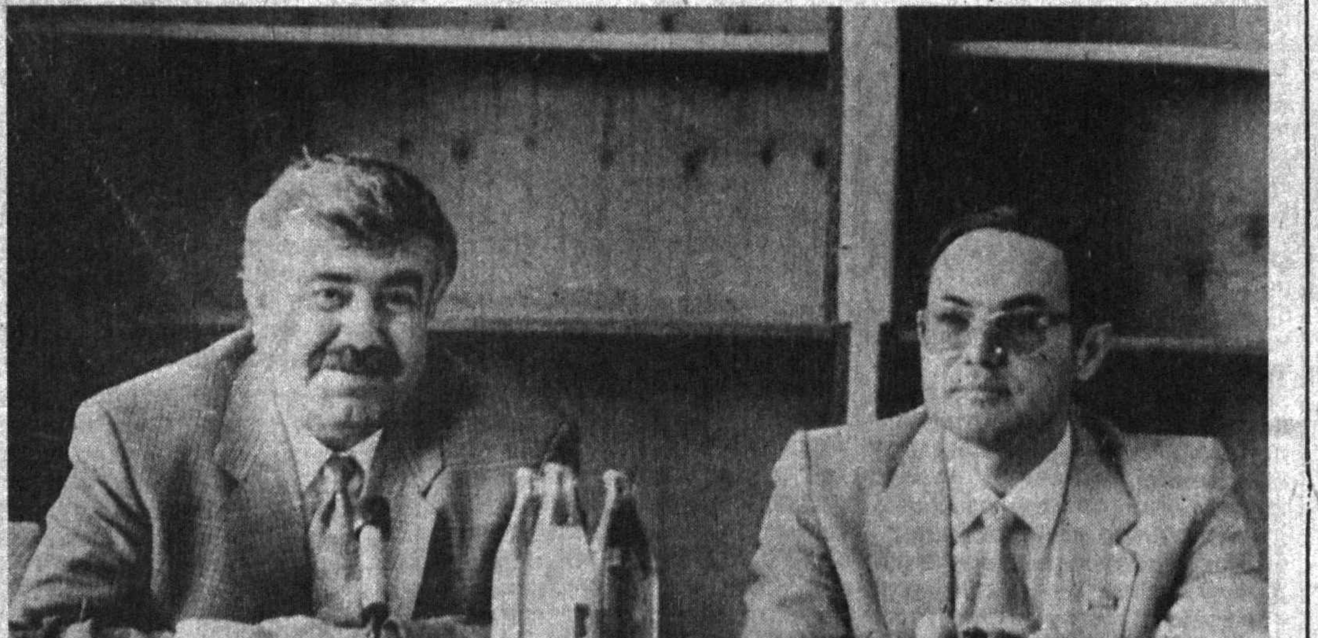

Бизнесмен бўлиш осонми?

Тошкент иқтисодиёт дорилфунуни жамоаси таклифига биноан ташриф буюрган Нью-Йорк — Канада агросаноат корпорацияси президенти Моше Наймов олимлар ва талабаларга бу ҳақда гапириб берди. У бу ерга пойтахтимизда ўтаётган «Ишбилармонлар учрашуви»да иштирок этиш учун келган.

Дорилфунун ректори, Ўзбекистон ССЖ халқ депутати Саидаҳрор Ғуломов тўпланганларга Моше Наймовнинг жумҳуриятимизда вояга етганини, қолаверса, халқ хўжалиги олий билимгоҳини (ҳозирда иқтисодиёт дорилфунуни) 1962 йилда тамомлаганини айтганида, кўпчилик ҳайратда қолди.

— Ҳа, мен ҳам мана шу қутлуғ даргоҳда таҳсил олганман, — деди Моше Наймов. — Бироқ, хорижда дипломимни тан олишмади. Ўқиб ўрганишга, изланишга, тер тўкиб ишлашга тўғри келди. Ҳозирда тўққизта тилни биламан. Мендан кўпроқ қайси тилда ўйлайсан, деб сўрашади. Мен уларга албатта ўзбек тилида-да, деймак.

Тошкентда ўтказилаётган «Ишбилармонлар учрашуви» жумҳурият равнақига катта ҳисса қўшади, бунга ишончим комил. Худди шундай учрашувлардан учтасини Исроил ҳукумати уюштирган эди. Бугунги кунда бу тадбирлар унга улкан фойда келтирди. Сизларга шуни айтишим кераки, хорижлик ишбилармонлар Иттифоққа келишга унча рўйхушлик беравермайдилар. Аммо улар Ўзбекистонга жон деб келишди. Яна бир нарса, хориждаги биронта ваколатхонада ҳам Ўзбекистон ҳақида маълумот беришолмайди. Шунинг ўзиёқ ихлосмандларни камайтирмоқда.

Шунингдек, хорижлик бизнесмен оиласи ҳақида, ишлари хусусида гапириб берди. Фарғонада паррандачилик корхонасини қураётганини, тез орада ишга туширилишини айтди. «Юз миллион сўм оборотим бор, — дейди у. — бор-йўғи икки ҳисобчи ишлайди. Унинг ҳам биттаси рафиқам. Ҳамма ишни компьютер бажаради».

Моше Наймовнинг онаси ҳозир ҳам Навоийда яшар экан. У ўзи ўқиган мактабга моддий тарафдан ёрдам бериш ниятидалигини билдирди.

Савол-жавоблар узоқ давом этди.

Муҳаммад АМИН.

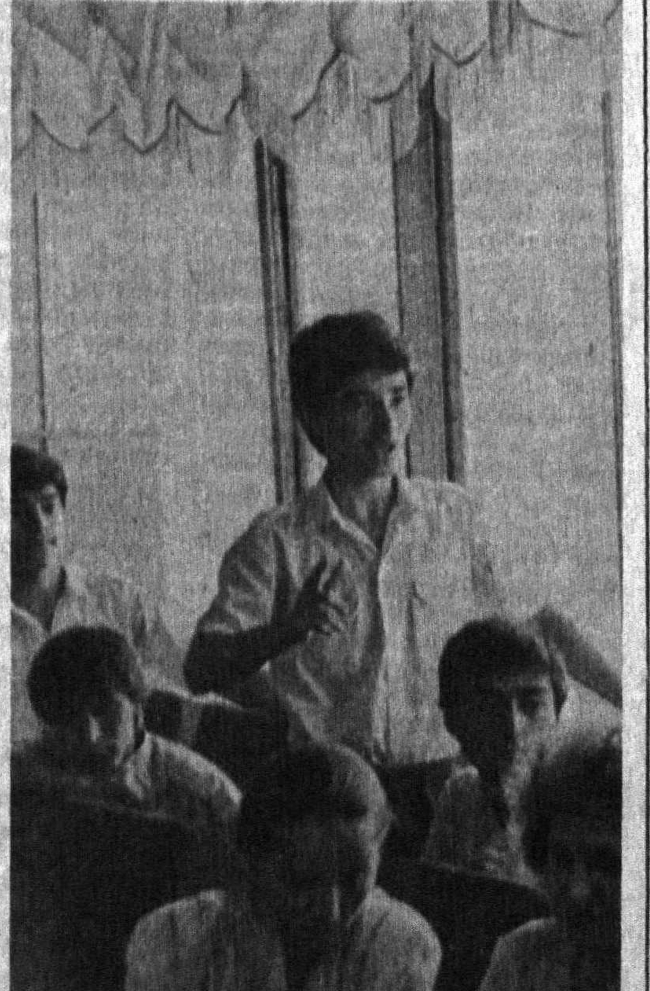

СУРАТЛАРДА: учрашувдан лавҳалар.
МУАЛЛИФ суратга олган.

Шу сўнгги хабар

Буш Ельцинни қабул қилди

Вашингтонга амалий ташриф буюрган РСФСЖ Олий Кенгашининг Раиси Б. Н. Ельцинни пайшанба куни АҚШ президенти Ж. Буш қабул қилди.

Ж. Буш суҳбат бошланишидан аввал Оқ уйда сўзлаган нутқида журналистларга бундай деди: «Президент Б. Ельцинни сайловдаги чинакам ғалаба билан табрикламоқчиман, бу ғалаба уни Россиянинг минг йиллик бой тарихида демократик йўл билан сайланган биринчи раҳбар даражасига кўтарди».

«Б. Ельциннинг демократия қадриятларига ва эркин бозор қоидаларига содиқлигидан мамнунман», деди Америка маъмуриятининг бошлиғи.

Шифокор номи берилди

Жиззах вилоятидаги марказий шифохонасида бўлиб ўтган беллашув миллий таомлар тайёрлаш, дастурхон безаш каби шартлардан иборат эди. Шаҳар фирқа ва комсомол қўмитаси ходимлари беллашув меҳмонлари бўлишди. Ғолиблар эсдалик совғалари ва пул мукофоти билан рағбатлантирилди. Беллашув баҳона узоқ вақт аъло хизмат қилиб келаётган шифокорлар ва ҳамширалар «Меҳнат фахрийси» медаллари, фахрий ёрлиқлар билан мукофотландилар. Маъмурият касаба уюшмаси ва комсомол қўмитасининг пул мукофоти ва Фахрий ёрлиғи шу куни ўтказилган «Балли қизлар» конкурси ғолиби ҳамшира Дилором Алиқуловага топширилди.

Айниқса, шу шифохонага унинг биринчи бош шифокори, марҳум Хайри Орипова номи берилиши шифокорлар руҳини кўтарди.

Мурод АЛИМ ўғли.
Жиззах вилояти.

Янги спектакль

Аброр Ҳидоятов номли театрда инглиз ёзувчиси Агата Кристи асари асосида саҳналаштирилган «Қопқон» детектив спектаклининг премьераси бўлиб ўтди. Спектаклни режиссёр Александр Гамиров саҳналаштирган. Рассом Наталья Брим саҳналарнинг таъсирчан бўлиши учун ажойиб манзаралар чизишда маҳоратини кўрсатган.

Ундаги бош ролларни Тўйчи Орипов, Неля Тошкенбоева, Ҳошим Арслонов, Фарҳод Абдуллаев, Муҳаббат Абдуллаева каби театрнинг етакчи актёрлари ижро этишмоқда.

Видеоканал ишга тушади

Эртага, 23 июнь куни соат 10 дан 40 дақиқа ўтганда Ўзбекистон телевидениесининг иккинчи программасида «Ёшлик» студиясининг видеоканали ишга тушади. Унда Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг масъул ходимлари, комсомол фахрийлари ҳамда кўрсатувга таклиф қилинган меҳмонлар иштирок этадилар. Кўрсатувда сиз жумҳурият ёшлари ҳаёти ҳақидаги қизиқарли лавҳалар билан танишасиз, севимли хонанда ва дасталар ўзларининг дилрабо куй ва қўшиқлари билан дилингизни хушнуд этадилар. Хуллас, тинглаНг, томоша қилинг, армонда қолмайсиз.

Эшитдингизми, ўқидингизми?

● **Н. ГОНЧАР** сайловда ўнта номзод орасидан ғолиб чиқиб, Моссовет раиси қилиб сайланди. У яқинда кўпчилик овоз билан Москва ҳокимлигига сайланган Г. Попов ўрнини эгаллади.

● **МАМЛАКАТИМИЗНИНГ** бир қатор йирик шаҳарларининг фирқа ва шўро раҳбарлари 22 июнь Улуғ Ватан уруши бошланган кунини — Бутуниттифоқ Хотира куни деб эълон қилиш ҳақида Мурожаатнома билан чиқдилар.

● **ЛЕНИНГРАД** шаҳар ҳокими Анатолий Собчак 15 июлдан бошлаб Ленинград ҳақида осойишталикни сақлаш учун милиция билан ҳарбий хизматчиларнинг ҳамкорликдаги фаолиятини йўлга қўйиш ҳақида кўрсатма берди.

● **ХУСУСИЙЛАШТИРИШ**ни халқ мулкига айлантириш Декрет билан бир кечада амалга ошириб бўлмайди. Чунки бу узоқ давом этадиган, кўп сармоя талаб қиладиган ниҳоятда мураккаб жараёндир. Бу фикр ССЖИ Олий Кенгаши бир қанча қўмиталари ва палаталар комиссияларининг 19 июнь куни Кремлда бўлиб ўтган қўшма мажлисида айтилди. Қўмиталар ва комиссиялар корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисидаги қонун лойиҳасини муҳокама қилдилар.

● **ҚАЛДИРҒОЧ** битимлардан бири «Узпроммашимэкс» ташқи савдо бирлашмаси билан Япониянинг «Гунзе сангио» фирмаси ўртасида тузилди. Ушбу мамлакатдаги «Ямато» корхонаси жумҳурият пиллакашларига 145 минг долларлик эҳтиёт қисмлар етказиб беради.

Ўша ташқи савдо бирлашмаси билан Япониянинг «Токио боэки» фирмаси ўртасидаги келишувга биноан, нусха кўчириш машиналари сотиб олинади. Шу битимга биноан Ўзбекистонга 18 минг долларлик ана шундай ускуна етказиб бериш мўлжалланмоқда.

● **БАЙНАЛМИЛАЛЧИ** жангчилар оналарининг вакиллари Кобулга келди. Делегацияга шўро ҳарбий асирларини қутқариш «Умид» халқ қўмитасининг раиси Е. Ю. Поплавская бошчилик қилмоқда.

«Қобулга ташрифимиздан кўзда тутилган бош мақсад Афғонистон жумҳурияти жамоатчилиги ва давлат идораларининг эътиборини мухолифлар қўлидаги шўро ҳарбий асирларини озод қилиш муаммосига жалб этишдан иборат, — деди Е. Ю. Поплавская. — Музокараларда Афғонистон ҳудудида ҳалок бўлган шўро ҳарбий хизматчилари дафн этилган жойларни излаш, уларнинг ҳокини Ватанига олиб бориш масаласи ҳам кўтарилади, деди шўро делегациясининг бошлиғи.

Биласизми?

Ленинградлик гидрологлар булутларда Балтика каби ўнта денгиз ҳажмига тенг миқдорда қўшимча сув запаслари борлигини аниқладилар. Олимлар ҳар йили ёмғир, қор, қиров ва дўл тарзида ёғадиган ёғин-сочинларнинг жами миқдорини қайтадан ҳисоблаб чиқдилар ва уларни 550 минг куб-километр деб тахмин қилмоқдалар. Бу эса олдинги маълумотлардан учдан бир баравар кўпдир.

Давлат гидрология илмгоҳининг мутахассислари жаҳон об-ҳавони кузатиш хизмати ва экспедиция кемаларида очиқ денгиздаги кузатишлар маълумотларини ЭҲМ ёрдамида таҳлил этганларидан сўнг ана шундай тузатиш киритдилар. Олимлар бунда жаҳондаги сув балансини аввалги ҳисоблаб чиқиш чоғида ҳисобга олинмаган яна бир кўрсаткични — жонли организмлар таркибидаги «биологик» сувни ҳам айтмоқдалар.

Эндиликда сувнинг умумий миқдори 1 миллиард 386 миллион куб метр деб тахмин қилинмоқда. Бунинг 96 фоиздан кўпроғи океанларда жамланган. Бироқ бу рақам илгари келтирилганидан 32 миллион куб километр камдир. Бу аниқлик океан туби рельефи тўғрисидаги янги маълумотлар туфайли киритилди. Олимлар сўнгги 70 йил ичида жаҳон океанининг умумий сатҳи 8—10 сантиметр кўтарилганлигини таъкидламоқдалар.

Н. КРУПЕНИК,
ТАСС мухбири.

Шу сўнгги хабар

Ёшлар ва иқтисодиёт

Ишонч оқланмоқда

Нишон пахта тозалаш заводи ўз кўрсаткичлари билан вилоятдаги энг қолоқ корхоналардан бири ҳисобланарди.

Заводга иқтидорли ёш муҳандис Исмоил Абдураҳмонов директорликка сайланди-ю иш жойидан аста-секин кўзғала борди.

Бу йил заводнинг қабул пунктлари 63 минг тонна пахтани қабул қилиш имкониятига эга бўлди. Унинг 45 минг тоннасини илк бор заводнинг ўзи қайта тайёрлади. 15 минг тонна тола ишлаб чиқарди.

— Заводимиз 1980 йили ташкил топган бўлиб, унда 600 га яқин йигит-қизлар меҳнат қилишади, — дейди И. Абдураҳмонов. — Меҳнат жамоамиз йилдан йилга яхшиланиб бормоқда. Бундан уч йил олдин жамоа орасида носоғлом муҳит мавжуд эди. Хўжалик фаолиятида анча камчиликлар бўлиб, завод давлатдан қарздор бўлиб қолганди. Ҳозирги кунда бу нарсаларнинг барига чек қўйилди. Тартиб-интизом мустаҳкамланди. Ёшлар орасида таълим ва тарбия яхши йўлга қўйилди. Завод давлат олдидаги ҳамма қарзларидан қутулиб, қўшимча маблағга ҳам эга бўлди. Молиявий аҳвол, одамлар орасидаги муносабат йилдан-йилга ўзгариб, ишчиларнинг бир-бирларига бўлган муносабатлари яхшиланиб бормоқда.

Бу ерда асосан Нишон ноҳиясидаги ўрта мактабларни тугатган ва аскарликдан қайтиб келган йигитлар ишлайди. Турмуш маданияти ҳам ривожланмоқда. Бадиий ҳаваскорлик ва бошқа тўгараклар ишлаб турибди.

Заводни янги ҳосилга тайёрлашдан олдин катта таъмирлаш ишларини амалга оширдик, — дейди сўзида давом этиб директор. — Илгари ингичка толали пахтани қайта ишлайдиган машиналар қаторига иккита пахтани қайта ишлайдиган «Жин» маркали машинага алмаштирилди. Чунки ноҳиямизда ингичка толали пахта кам экилаяпти.

— Тола ишлаб чиқариш олдин қай аҳволда эди?

— Бундан уч-тўрт йил олдин толанинг сифати ҳақида гап ҳам бўлиши мумкин эмас эди. Давлат стандарти талабларига жавоб бермасди. Ҳозир дуруст, тола сифати яхшиланиб бормоқда. Илгари маҳсулотимизни қабул қилаётган корхоналардан йилига 70-80 тадан шикоятлар олаётган бўлсак, ҳозирги кунда бу кўрсаткич кескин камайди. Келажакда эса бундай нарсаларга мутлақо чек қўямиз.

— Заводда меҳнат қилаётганларга қандай шароитлар яратилган?

— Ишчиларга, хусусан ёшларга, шароит яратишни завод маъмурияти ўзининг асосий ва биринчи галдаги бурчи, деб билади. Ҳозирги кунда ювиниш хоналарини қайта жиҳозлаб, фойдаланишга топширдик. Ёрдамчи хўжалигимизда қорамол, қўйлар мавжуд. Бу хўжалигимиз ҳисобига ошхоналаримизни доимо гўшт ва сут билан таъминлаш имконига эга бўлмоқдамиз.

Энг муҳими, пахтанинг сифати ўтган йилларга қараганда анча юқори. Чунки тола тўлиқ пишган, бақувват. Биздан маҳсулот қабул қилиб олаётган фабрикалардан шикоят олмаслигимизга тўлиқ кафолат бор.

Бригадалар орасида Сафар Самандаров бошлиқ тўртинчи ишлаб чиқариш жамоаси илғорликни қўлдан бермай келмоқда. Бригаданинг Бахтиёр Ўрунов ва Нормурод Каримов каби ёш ишчилари заводимизнинг фахри.

Заводимизда тажрибали ишчилар ўз малакаларини ёшларга ўргатиб келмоқда. Шунинг учун ишчи кучи мактабни тугатиб келаётган маҳаллий ёшлар ҳисобига кўпайиб бормоқда. Илғор ишчиларимизга ёшларни бириктиб қўйиб, уларнинг малакаларини тезроқ оширишга ҳаракат қилмоқдамиз. Корхонамизда турли мавзуларда кечалар ўтказиб турилади. Яқинда заводимиз ичида уч марта кўрик конкурс ўтказдик. Илғор ишчи қизларимиз ноҳия корхоналари орасида ўтказилган «Балли, қизлар» кўрик танловида ғолиб чиқишди.

Иқтидорли ёшларнинг талаб-истаклари ҳамда ўзларининг бевосита ташаббуслари билан корхонада клуб биноси барпо этилмоқда. Келаси йили уч юз ўринли клуб ва бир неча тўгараклар иш олиб бориш имкониятига эга бўлган маданият саройи қурилиши бошлаб юборилади. Шу билан бирга завод маъмурияти уй-жой қурилишига ҳам алоҳида эътибор бера бошлади. Заводда 8 йилдан бери тўхтаб қолган уй-жой қурилиши давом эттирилмоқда. Шу кунгача 22 та коттеж типидаги уйлар қурилиб, 44 хонадон ана шу уйларга кўчиб кирди. Меҳнатга иштиёқ тобора ортиб бормоқда.

П. ЭРГАШЕВ.

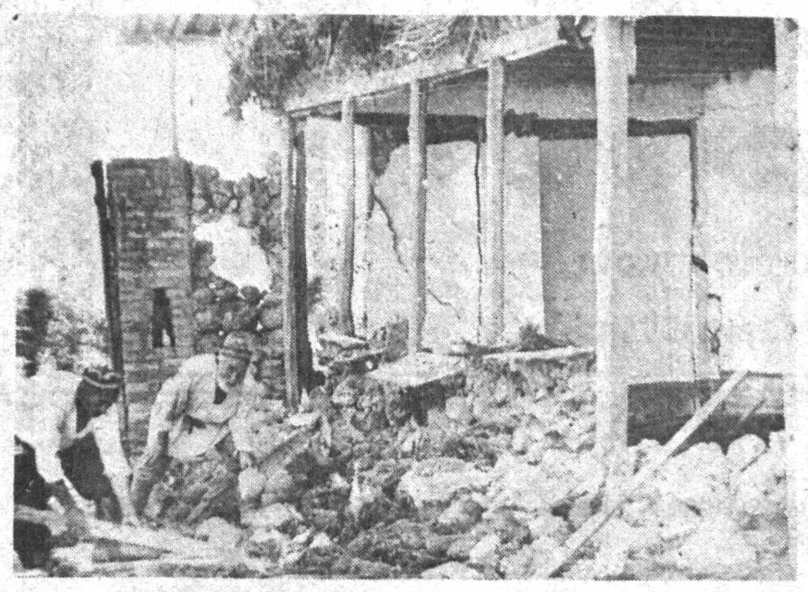

Фарғона кўз ёшларга ишонмайди

Ҳаммаси тушдан кейин бошланди!

Офтоб юзини дарбадар қора булутлар тўсиб, чанг-тўзон кўтарилди. Сукунатларга макон бўлган залворли тоғларни ларзага солиб, момоқалдироқ гумбурлади. Йилдирим чақнади. Орадан уч-тўрт дақиқа ўтмасданоқ, кучли ёмғир ёға кетди. Дала бошидаги шийпоннинг серсоя толлари остида озгина ҳордиқ чиқаришга ўтирган қиз-жувонлар ҳам, иморат ҳашарида терлаб-терлаб пахса ураётган эркаклар ҳам, «Хуроба» чойхонасида гурунг қуриб чарчамаётган қариялар ҳам ёмғирни тезроқ тинишини кутишди. Бироқ, ҳадеганда ҳавонинг қовоғи очилмади. Атрофни хиралик босиб келарди: жала бошланди. Ярим соатча вақт ўтгач, жала дўлга айланди. Катталиги нўхат донасидай келадиган дўл шоналаш арафасида турган ғўза япроқларини «чирт-чирт» узиб ташлади. Эндигина қизаришга келган помидорлар, сап-сариқ бўлиб пишган ўриклар, гилосу олчалар дўл зарбидан нобуд бўла борди.

Миндоннинг ғарб томонидан ҳали-замон шовқин-сурон билан сел келишини, қишлоқни одамларнинг «дод-вой»лари тутиб кетишини шу дамда ҳеч ким хаёлига ҳам келтирмас эди. Чунки, қишлоқнинг шундоққина тепасида қурилган селхона бундай офатни тўсиб қолишига ишонишарди одамлар.

Селхона бўтана сув билан лиммо-лим эди, унинг қирғоқларини сел суви ҳақиқатан ҳам ўпириб кетмади. Лекин табиатни алдаб бўлмас экан: тоғдан тушиб тўпланган сув бу сафар бошқа йўналишдан, қишлоқнинг кунботар этакларидан пастга қараб, Хонқиз, Қўрғонтепа, ва Миндон томонларга қараб, қутуриб оқа бошлади. Селнинг «янги йўли» эса икки йилгина бурун қад ростлаган иморатларга рўпара бўлди...

Фарғона ноҳиясининг маркази — Водил қишлоғига эртаси куни вилоят комсомол қўмитасининг бўлим мудири Рустамжон Аппонов билан етиб бордик. Ноҳияда чиқариладиган «Шонли меҳнат» рўзномасининг муҳаррири Қодир ака Шодмонов ва ноҳия комсомол қўмитасининг саркотиби Фозилжон Расуловлар билан ҳол-аҳвол сўрашган бўлдик. Муҳаррир қўлимга ноҳиядаги аҳвол ҳақида маълумот берувчи қоғозни тутқаздилар. У кишининг қўллари қалтирар, юзида хавотирлик излари «мана мен» деб турарди.

Шафқатсиз рақамлар!

«Фарғона ноҳияси бўйича уч юзу эллик етти хонадон зарар кўрган. 20 та маъмурий ва 12 та чорвачилик бинолари шикастланган. Мавжуд тўққиз ярим минг гектарга яқин пахта майдонининг учдан бир қисми — 3349 гектар ерни сув босган, шундан 200 гектари тамомила яроқсиз ҳолга келган. 635 гектар бошқа турдаги экин майдонлари, 534 гектар маккажўхоризор...»

Табиий офатдан жиддий зарар кўрган Дмитров номли жамоа хўжалигига қараб йўлга тушдик. Йўл-йўлакай турнақатор бўлиб кетаётган юк машиналари, автокўтаргичларга қараб туриб, сел келтирган кулфатнинг енгил эмаслигини яна бир карра ҳис қилдик.

Миндон кўчалари одамлар билан тўла. Йўл ёқасига, лойқа босган пахтазор четига ўрнаштирилган кўчма уйлар олдида тўхтадик. Одамлар уйлардан лойқа ташиб чиқаришаяпти, аёллар гилам-шолча ювиш билан банд. Одамлар...

Деворлари қулаб, ҳовлисини лойқа босган уйдан ёши олтмиш бешларни қоралаб қолган отахон ҳорғин чиқиб келдилар: — Мана шу уйни икки йил олдин яхши ниятлар билан катта ўғлим Холмуҳаммадга солиб берувдим, — дейди Раим ота Дадажонов бош чайқаб. — Невараларимни деб томорқасига ҳар хил мева кўчатларидан экиб, аранг кўкартирган эдим-а! Ўнта фарзандим бор. Кечадан бери кампир икковимиз шаттамиз. Қўлимиздан нимаям келарди... Холмуҳаммаднинг ҳовлиси алғов-далғов. Уч-тўртта йигит нураб кетган уйнинг эшик-деразаларини суғиришяпти, меҳмонхонанинг девори қулаб тушган. Ўша куни Холмуҳаммад уйда ёлғиз қолган олти нафар болаларидан хавотир олиб уйга чопади. Қўни-қўшниларнинг «сел келяпти» деган бақириқ-чақириқларидан кейин болаларини олиб, бехавотирроқ жойга кўчибди. Ибодулло Аҳмадалиев, Содиқжон Парпиевлар яшаб турган уйлар ҳам тамомила вайронага айланган, таъмирлашнинг сира иложи йўқ. Фақат бузиб, қайтадан қуриш керак, холос.

Шу куни табиий офат оқибатларини бартараф этиш мақсадида шошилинч равишда халқ ноиблари вилоят Кенгаши ижроия қўмитасининг раиси Насимхон Раҳимов бошчилигида махсус комиссия, Фарғона ноҳия ижроия қўмитаси раиси Шуҳратжон Носиров раҳбарлигида штаб тузилди. Штаб ва комиссиянинг қўшма йиғилиши тугагач, Шуҳрат ака билан учрашдик.

— Дмитров, Ильич, Охунбобоев, «Ленинград» каби хўжаликларимиз селдан анчагина талофат кўрди. Ноҳия бўйича тўрт минг квадрат метрдан ортиқ йўл бузилган. Ҳайриятки, одамларимиз саломат қолишди. Барча ноҳиямиз раҳбарлари икки кундан бери шу ерда. Имкониятимиз борича ҳаракат қиляпмиз. Табиий офат оқибатларини икки ой муддат ичида бартараф қилишга келишдик. Ҳеч ким қараб тургани йўқ, ҳозирча. Раис билан суҳбатимиз чала қолди. Қўшни қишлоқдан зарур техника сўраб, телефон қилишаётган экан...

Одатда ана шундай офатдан зарар кўрган жойларда зудлик билан махсус ҳисоблар очилиб, кўнгиллиларни баҳоли қудрат маблағ ўтказишга даъват этилар эди. Лекин, фарғоналиклар бундай қилишмади. Сел келтирган зарарни ўз кучлари билан, оталаримиздан мерос бўлиб қолган ҳашар йўли билан қоплашни афзал кўришди. Уларнинг иродасига қойил қолмасликнинг иложи йўқ!

Энг яхши ҳакам — вақт, деган гап бор. Кунлар ўтар, ойлар ўтар: фарғоналикларнинг ёдидан бугунги оғир кунлар чиқиб ҳам кетар. Лекин, ана шундай дамларда дарз кетган кўнгил учун айтилган бир оғиз ширин сўз уларнинг хотирасидан ўчмайди. Ҳеч қачон!

Ҳа, Фарғона кўз ёшларга ишонмасдан яшаяпти. Биз уларга сабр ва бардош, куч-қувват тилаймиз.

Рустам БОЙ МУҲАММАД,
Фарғона ноҳияси.

СУРАТЛАРДА: табиий офат зарари акс эттирилган.

Суратчи: М. ОРИПОВ.

Жумҳурият янгиликлари

● **ЖУМҲУРИЯТ** Уй-жой-коммунал хўжалик вазирлиги «Узремстрой» бирлашмасининг Бухородаги ёрдамчи корхоналар комбинати пўстин тикиб чиқаришни ўзлаштирди. У бу вақтга қадар темир-бетон буюмлар, дурадгорлик маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган эди. Ёғоч тақчиллигига дуч келган комбинат ишчилари ўзлари учун янги бўлган ана шу корхонани ташкил этдилар. Шимолликлар пўстин эвазига ёғоч етказиб беришни ваъда қилдилар.

● **ҚАРШИ** тажриба ремонт-механика заводи рўзғор газ қозонлари ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Бундай қозон 180 квадрат метр майдонга эга бўлган бинони, ванна, сауна сувларини иситади. Кўринишидан одатдаги музлатгичга ўхшаган бу ускуна 600 сўм туради.

● **САМАРҚАНД** кимё заводи билан Ғарбий Олмониянинг «Тип-Топ» фирмаси ўртасида шартнома тузилди. Бу шартнома экология вазиятини яхшилашга ёрдам бериши керак. Фирма корхонага ишлаб чиқариш чиқиндилари—фосфогипсни тўплагичга ҳайдайдиган қувурларни етказиб беради.

(ЎзТАГ).

МЕҲРИМИЗ СИЗГА БЎЛСИН!

ҲАЁТ қизиқ. Бу дунёнинг кечмиши шу. Бировга кенг, бировга тор. Бахт — Бахтсизлик, Қувонч — Ташвиш ҳаммаси шерик. Лекин...

Ушбу суратларда кулиб, қувончга тўлиб турган болаларни сиз танимайсиз. Улар махсус футбол мактабларининг ўқувчилари ҳам эмаслар. Жумҳуриятимизнинг олис вилоятларидаги болалар уйлари ҳамда мактаб-интернатлари тарбияланувчилари. Доим бир-бировимизни койиймиз. Лоқайдлигимиз учун кечикиб қайғурамиз. Балки шуларнинг орасида сизу-бизнинг иссиқ меҳримизга зор бўлган ўсмирлар ҳам бордир. Афсус, бири кам дунё-да. Агар Ўзбекистон Комсомоли Марказий Қўмитаси, жумҳурият касаба уюшмалари кенгаши, В. И. Ленин номидаги Болалар жамғармасининг Ўзбекистон бўлими бошқарувининг диёнатли мутасаддилари ташаббус кўрсатмаганларида бу шодмон болалар ўтган куни минг-минглаб ишқибозлар қуршовида «Пахтакор» ўйингоҳида олқишларга кўмилиб қолмасдилар. Хайрият, яхшилар оламда кўп.

Бир ҳафта давомида пойтахтнинг чекка стадионларида 1977—78 йилларда туғилган ўсмирлардан иборат 8 та жамоа ўртасида мусобақалар ўтказилди. Бахтни қарангки, турнирнинг якуниловчи — совринлар топшириш маросими «Пахтакор» — «Металлург» учрашуви кунига тўғри келди. Ўз ҳамюртлари ишқибозларни қувонтиролмаган бўлсаларда, лекин болаларнинг руҳи анча баланд эди. Чунки ташаббускорлар ҳиммат кўрсатишди. Ҳар бир жамоага биттадан рангли телевизор, ҳар бир ўйинчига алоҳида спорт кийимлари совға қилинди. Биринчи даражали диплом ва соврин Бухоро вилоятининг Ғиждувон шаҳридаги 32-мактаб интернатига насиб этди. Иккинчи совринни Тошкентдаги 22- ва учинчисини Ховос ноҳиясидаги 13-болалар уйлари тарбияланувчилари олишди. Турнирнинг махсус соврини Қашқадарё вилоятидаги 6-болалар уйи ёш футболчиларига топширилди. Шунингдек, турнирда энг фаол қатнашган ёш ўйинчи, энг тўп урарларга ҳамда энг интизомли жамоаларга ҳам алоҳида совғалар топширилди.

СУРАТЛАРДА: совринларни топшириш лаҳзалари.
Муҳаммад АМИН суратлари.

XX аср кундалиги

МАХСУС ГУРУҲ ЮБОРИЛАДИ

Япония ҳукумати урушдан кейинги йилларда шўро асирлигида вафот этган япон аскарлари ҳокини тўплаш ва Ватанида қайтадан дафн этиш учун Шўро Иттифоқига махсус гуруҳ юборишга қарор қилди.

Шу билан бир вақтда вазирлик қабрлар ҳолатини тадқиқ этишга доир ишларни амалга ошириш, шунингдек, илгари топширилган ҳужжатларда кўрсатилмаган, ҳалок бўлган 20 мингга яқин япон рўйхатини Япония томонига топшириш масаласи юзасидан Шўро томони билан маслаҳатлашув ўтказади.

Маҳаллий кузатувчиларнинг фикрича, ССЖИ Президенти М. С. Горбачевнинг яқинда Японияга қилган ташрифи чоғида қўшимча омил олган Шўро—Япония сиёсий мулоқотидаги силжиш натижасида ана шундай алоқалар ўрнатиш мумкин бўлиб қолди.

НИЯТЛАР ХОЛИС

Қурия Халқ Демократик Жумҳуриятининг ҳукумати Қурия ярим оролидаги уруш йилларида дараксиз йўқолган, деб ҳисоблаб келинган амриқолик 11 ҳарбий хизматчининг суякларини Қўшма Штатларга топширмоқчи эканини чоршанба куни эълон қилди. АҚШ давлат парламенти бу қарорни бажонидил маъқуллади.

Давлат парламентининг расмий вакили Ричард Баучер бу тадбирни иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларни аста-секин нормаллаштиришга кўмаклашадиган холис ният нишонаси, деб баҳолади ва ҚХДЖ ҳамон дараксиз йўқолганлар рўйхатида турган АҚШ ва унга иттифоқдош мамлакатларнинг 8 мингдан кўпроқ ҳарбий хизматчисидан анча қисмини қайтариб бериш чораларини кўради, деб умид билдирди.

ХАРИД ҚИЛИШ ҚАМАЙМОҚДА

Польшада истеъмол талаби камайганлиги, четга мол чиқариб сотиш анча кўпайган бўлишига қарамай, саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришни чеклашга олиб келди, деб хабар қилади бош ҳисоб бошқармаси. Ҳукуматнинг мана шу маҳкамаси май ойидаги ижтимоий иқтисодий вазият ҳақида тайёрлаган ва ПАП агентлиги томонидан тарқатилган ахборотда, жумладан, ўтган ойда молларни чакана сотиш апрель ойига нисбатан 2,7 фоиз қисқарганлиги айтилган. Шу билан бирга бу салбий тамойилга оилалар ва хусусий секторнинг ҳақиқий даромадлари 10 фоиздан кўпроқ камайганлиги ҳал қилувчи таъсир ўтказганлигига эътибор қаратилади. Ҳатто ижтимоий нафақалар ва тўловларнинг бир мунча кўпайтирилиши ҳам полякларнинг харид қобилиятини кўтармади.

ҲУКУМАТ БОННДА ЖОЙЛАШАДИМИ Ё БЕРЛИНДА?

Бирлашган Олмониянинг парламенти ва ҳукумати қаерда жойлаштирилади — Бонндами ёки Берлиндами, — деган савол барча немисларни қизиқтирмоқда. Бу масала ОФЖ Бундестагида муҳокама қилиниши лозим. Қизғин мунозаралар, етакчи сиёсий фирқалар фракцияларининг мажлислари охирги кунгача ҳам бирон бир аниқ қарорга олиб кела олмади. Жамоатчилик фикрини билиш мақсадида ўтказилган сўнгги савол-жавоблар ҳам парламентда жўшқин мунозаралар бўлишидан дарак беради. Шу савол-жавобларнинг натижалари Бонн тарафдорлари, Берлин тарафдорлари ҳам ўз қарорини озгина ортиқ овоз билан ўтказиб олиш мумкинлигини кўрсатмоқда.

(ТАСС).

ЖИНОЯТНИНГ ЯНА БИР ТУРИ

«Тоғ-тоғ билан учрашмайди, лекин одам-одам билан учрашади», деган нақл бор. Сохта Швейцария соатлари билан савдо қиладиган Сингапур синдикатлари шу доно фикрга қулоқ солдилар.

Маҳаллий ҳукуматнинг ана шу жиноий бизнесга қарши кўрган чоралари Сингапурда савдо ҳажмининг камайишига олиб келди. Лекин синдикатлар ғоят фойдали бизнесдан воз кечишни истамай, ташқи бозорни мўлжалга олдилар.

Яқинда Сингапурнинг бош тижорат кўчаси Орчард Роуд ноҳиясида сохта соатларни сотиш билан шуғулланадиган беш нафар сингапурлик «Швейцария» соатларини сотишга уринаётган пайтда Мельбрун шаҳрида Австралия полицияси томонидан ушланди, яна бештаси Брисбейнда қамоққа олинди. Ўз номини айтишни истамаган хусусий терговчининг маълум қилишича, Сингапурдаги сохта соатлар билан савдо қилувчи бешта асосий синдикатдан иккитаси хорижий бозорларни фаол ўзлаштиришга киришди.

ХАБАРЛАРДА ОЛАМ НАФАСИ

● ПРАГА. 1968 йилдан буён Чехословакияда турган марказий қўшинлар гуруҳи бутунлай тугатилди: шу гуруҳга мансуб бўлган сўнгги аскарлар тушган поезд чоршанбадан пайшанбага ўтар кечаси Миловице деган жойдан Совет Иттифоқига жўнаб кетди. 73,5 минг ҳарбий хизматчидан иборат бўлган катта армия гуруҳини олиб чиқиб кетиш 16 ой давом этди. ЧСФЖ федерал мажлисининг депутати, қўшинларнинг олиб кетилиши устидан назорат қилувчи парламент комиссиясининг раиси Михаэл Коцаб дастлабки якунлар ҳақида гапириб, журналистларга бундай деди: «Мана шу кенг миқёсли тадбирни амалга ошириш давомида шўро томони билан ҳамкорлик жуда яхши даражада бўлди.

● ЛОНДОН. Британия савдо-саноат доираларининг таниқли намояндаси, ҳаммаси бўлиб 200 та компанияни бирлаштирувчи «Виржин групп оф компаниз» концерни директорлари кенгашининг раиси Ричард Брэнсон Ғарб томонидан Совет Иттифоқига иқтисодий ёрдам берилиши кераклигини айтди. У ТАСС мухбири билан суҳбатда бундай деб таъкидлади: ҳозир Ғарбнинг Совет Иттифоқи билан муносабатларида жуда катта ўзгаришлар рўй берди. Биз ўз армияларимиз сонини қисқартираяпмиз, биргаликда ишлашга киришаяпмиз. Энди биз бир-биримизни душман деб билмаймиз, деди у. Совет Иттифоқи — Оврупонинг таркибий қисмидир, шу сабабли биз бир-биримизга имкони борича ёрдамлашмоғимиз керак.

Бироқ Ғарб мамлакатлари билан Совет Иттифоқи ўртасида ҳамкорликни ривожлантириш учун мамлакатингиздаги аҳволнинг барқарорлигига компанияларимизнинг ишончи комил бўлиши жуда зарур, деб таъкидлади сўнгра Р. Брэнсон.

● БОГОТА. Колумбия бангфурушларининг яширин ташкилоти — «Медельи картели»нинг жангариларидан бир гуруҳи ихтиёрий равишда ҳукумат маъмурларига таслим бўлди. Маҳаллий радиостанцияларининг хабар қилишича, бу гуруҳ таркибида «Попейе» деган кимса бор. Бу кимса бангфурушлар ҳарбий ташкилотида асосий шахс бўлиб, Медельи бангфурушларининг бошлиги Пабло Эскобарнинг яқин ошнасидир. Махсус қурилган ва қаттиқ назорат қилиб туриладиган қамоқхонага «Попейе»дан ташқари яна жангариларнинг раҳбар поғонасига кирадиган бир неча киши келтирилди.

Бундан аввал Пабло Эмилио Эскобар Гавириянинг ўзи ҳам ихтиёрий равишда таслим бўлган эди. «РСН» радиостанциясининг хабар қилишича, у чоршанба куни Антьокио вилоятининг губернаторлиги биносига келган эди. Тез орада унинг яқин ошноларидан бир гуруҳи ҳам ўз раҳнамосидан намуна олди.

ВУЛҚОННИНГ ОҒИР ОҚИБАТЛАРИ

Филиппиндаги Пинатубо вулқони отилиши натижасида 200 дан ортиқ киши ҳалок бўлди, минглаб одам жароҳатланди.

Президент Корасон Акино мамлакатнинг тўртта вилоятида жойлашган 13 та шаҳарни миллий кулфат юз берган ноҳиялар деб эълон қилди. Вулқон етказган зарар шу қадар каттаки, кўпгина шаҳарлар, хусусан Олонгапо ва Анхелес шаҳарлари осмондан бомбардимон қилинганга ўхшаб кўринади, бошқа қароргоҳлар шарпа-шаҳарларни эслатади.

Архипелагнинг аҳоли кўчиб кетишга улгурмаган ноҳияларидаги вазият мураккаблигича қолмоқда. Касалликлар авжига чиқди. Анхелес шаҳрида оч қолган одамлар исён кўтардилар, шаҳарликлар дўконларни бузиб озиқ-овқат маҳсулотларини ташиб кетдилар.

Вулқон отилиб чиқишидан келган зарар 3 миллион песо деб баҳоланмоқда.

Пинабуто вулқони сўнгги кунларда анча тинчланганига қарамай, Маниладан 120 километр масофада жойлашган Тааль вулқони уйғониши хавфи кучайди.

1941 йил 22 июнь УРУШ БОШЛАНГАН ЭДИ...

ЭНГ ҚИСҚА ТУН

Бундан роппа-роса эллик йил бурунги 22 июнь тонгини эслай оладиган одамлар сони йил сайин, кун сайин камайиб бормоқда. Зеро, биз туғилган кунларимизда бир-биримизни қутлашга, байрам тонгларини хурсандчилик билан қаршилашга ўрганиб қолганмиз. Бугун эса...

Машъум уруш бошланган кунни ёдингизга солиб зинҳор кўнглингизни ғашламоқчи эмасмиз. Бироқ бу уруш 37-йилларда бошланган қора кунларнинг ҳовури тарқамаган, элнинг асл ўғлонларига отилган туҳмат тошларидан айни ўт чатнаётган бир пайтда юз бердики, эҳтимол, шу фавқулодда фожиа туфайли Мақсуд Шайхзода, Ғафур Ғулом, Ойбек, Миртемир сингари шоиру-фузалоларимизнинг азиз бошлари омон қолган бўлса, ажаб эмас!..

Уруш — кўпга келган тўй. Унда ҳўлу-қуруқ баробар ёнади. Лекин урушгача бўлган қатағон йилларида халқимизнинг энг сара фарзандларини элакдан ўтказиб жувонмарг қилганларни ҳеч қачон кечириб бўлмайди. Эҳтимол, бу уруш тинч замонда қилинган мудҳиш гуноҳнинг касофати туфайли юз бергандир... Йўқса, Улуғ Ватан урушида шаҳид кетган йигирма миллиондан кўпроқ юртдошимизнинг жигар қонлари мангу оловга айланиб, дунёни ёндириб юбориши керак эди-ку!

Уруш оқибатлари ҳали-ҳануз битгани йўқ. Аммо бундан ҳам ачинарлироғи, биз бугунги кунимиз билан ҳам мақтанолмаймиз. Юз бераётган фожиалар, кутилмаган ҳалокатлар, бевақт қурбонлар ҳозир ҳам кам эмас... Афғонистон фожиаларига мудҳиш Чернобиль кўргуликлари уланиб кетди. Орол бўйи аҳолисининг ҳасратидан чиқаётган чанг ер юзи бўйлаб «юриш» қилмоқда. Тошкент, Газли, Арманистон, Тожикистон ва ниҳоят, яқиндагина Жигаристонда рўй берган табиат ва инсон ўртасидаги тўқнашувлар... Буларнинг ҳаммаси тўғрисида гапириш эмас, ҳатто эслаш ҳам оғир... Биз гоҳо байрамларнинг кўпайиб кетаётганидан зада бўлардик. Энди эл бошига мусибат ёғдирган қора кунлар тарих китобларига аёвсиз ёзилиб бормоқда.

Кейинги пайтларда «Орамиздан меҳр-оқибат йўқолиб кетаяпти!» деган даъволарни тез-тез эшитадиган бўлиб қолдик. Агар биз меҳрга, мурувватга, ёрдамга муҳтож кишилар, кимдандир бир оғизгина илиқ сўз эшитиш илинжида эшикка кўз тикиб ўтган одамлар сонининг кун сайин эмас, соат сайин, дақиқа сайин кўпайиб бораётганини ҳисобга олсак, бу даъволарга унчалик қўшилиб бўлмайди. Одамлар ҳеч-ҳеч меҳрсиз эмас, улар ўз ташвишлари, ўз тирикчиликларидан ортолмай қолдилар, холос. Қачонки, одамзот ўзини кучсиз ва ночор сезар экан, у ўзгалар ҳасратини тинглаш у ёқда турсин, ўз дардини ҳам ҳазм қилолмай боши берк кўчага кириб қоларкан. Бунинг учун уларни меҳрсизликда айбламоқ инсофдан бўлармикин! Ахир аёл кишининг ўзига ўзи ўт қўйиши, ўз вужудининг бир бўлаги бўлмиш фарзандига ёруғ дунёни инъом этишдан бош тортиши ёки бу ишнинг уддасидан чиқолмаса, ўз гуноҳининг «меваси» бўлиб туғилган гўдагини қаровсиз жойларга ташлаб кетиш ҳоллари, оналикдан бўйин товлашдек аянчли жиноят ҳеч бир замонда, ҳеч бир халқ тарихида юз бермаган, ҳеч қайси асарда ёзилмаган, фақат бугунгагина хос бўлган фожиалар эмасми!..

Энг ёмони, бизнинг қулоқларимиз кутилмаган шум хабарларни эшитишга кўникиб қолди. Бир зумгина даҳшатга тушсак тушамиз, бўлмаса йўқ... Бундан ҳам даҳшатлироқ фожиаларни гапириб бериб суҳбатдошимизга таскин бергандек бўламиз. Кейин эса яна ўз ташвишимиз, ўз тирикчилигимиз билан андармон бўлиб кетаверамиз...

Мен уруш ҳақида гапираётгандим. Дарвоқе, одамлар бу урушда қандайдир майда манфаатлар учун эмас, инсон деган ягона ва буюк Миллатнинг шаъни ва киндик қони тўкилган тупроқнинг софлиги учун жангга отланишган. Ватан учун, эрк учун олиб борилган муқаддас жанг бўлганлиги учун ҳам бу урушда халқимиз тантана қилган.

Бугунги кўр-кўрона жанжал ва тўполонларда-чи! Имонимиз комилки, ғолиб ҳам, мағлуб ҳам бўлмайди. Фақат йўқотишлар, емирилишлар, қурбонлар бўлади, холос! Зотан, ғалаба адолатли урушларгагина хосдир.

Кутиб яшаяпмиз эртанги
кунни,
Етаклаб юрибди бизни
хаёллар.
Ҳеч бир жон инсондек
севолмас юртни,
Қувончдан йиғлайди фақат
аёллар.

Биз ўтган кунларга тош
отиб кўрдик,
Бусиз ҳам улуснинг юраги
чўғдир,
Бугуннинг кўзига қарашдан
қўрқдик,
Қондан қўрқмаганнинг
миллати йўқдир.

Уруш бошланган пайтда туғилган чақалоқлар шу кунларда ўзларининг муборак 50 ёшларини нишонламоқдалар. Ўшандан бери 22 июнь ҳам 50 марта такрорланди. Уруш азобларини тортган боболаримиз, бевалик, жудолик заҳматини чекиб яшаётган момоларимизнинг мотам либослари ҳар йили шу кунда бир бор янгиланганлигига шубҳа қилмайман. Бироқ, биз бу кунни доим ҳам эсладикми? Ёки уни хотирлаш хаёлимиздан фаромуш бўлган йиллар ҳам бўлдими!

Одатда одамзот бахтли кунларини хушнуд лаҳзалардагина эслайди. Шунингдек, мудҳиш воқеалар ҳам кўнглимиз маъюсликка мойил бўлиб турган кезлардагина ёдимизга тушади. Эҳтимол, 1941 йил 22 июнь тонгини афсус ва армон билан эслаётганимизнинг боиси ҳам шудир...

Ўшанда ҳам шу ер, шу
осмон эди,
Эллик йил ва яна ундан
ҳам олдин.
Қуёш чарақлаган кунларда
кўрдим,
Дилларга сачраган
қонларнинг доғин.
Мозорлар кетса-да
гулзорга ўхшаб,
Тупроқ тортмасинлар дил
ярасига.
Қизгинам бир умр бахтиёр
яшаб,
Қўшиқ куйлаб берсин
набирасига.

Замира ЭГАМБЕРДИЕВА.

Тарих шафқатсиз экан. Йиллар ҳам бешафқат. Эллик йил балки бу кекса тарих учун кўпам ҳисобга сиғмас. Аммо...

Беш йил шўролар заминида одамлар юракларини ҳовучлаб яшадилар. Оврупоherliкларнинг эса янада даҳшатлироқ кунлар қайтиб келиши тушларига ҳам кирмаган эди. Шул мудҳиш тонгнинг жонли гувоҳлари ҳали орамизда беҳисоб. Улар уруш ҳақида ёниб сўзламайдилар. Уруш кўрган одамларнинг кўкси ярим, дили хаста. Камгап. Камтарин. Сизузбизга астагина шивирлаб қўядилар: «Ярамизни тирнамангпар. У кунларни бизлар кўрдик, Сизлар кўрманглар, илоё...»

Мунис онажонлар, азиз отажонлар, узр, сизларнинг бағрингизни яна бир бор ўртамоқчи эмасмиз. Лекин бу урушнинг миллионлаб жабрдийдалари, эл-юрт, Ватан учун жон берган қурбонлар хотираси ҳаққи-ҳурмати бу кунни унутиш гуноҳ. Улар бугунги тинч кунларимиз учун жон олиб жон берган эдилар...

Янгроқ қўшиқларим тугамас ҳали,
Машъум хотирага қўймасман ҳайкал.
Бугун ҳам ўзбекнинг мард генерали,
Қуёшни кўради ҳаммадан аввал!

(Машҳур ўзбек генералларидан бири Собир Раҳимовнинг ушбу сурати 1945 йилнинг январида олинган).

Ҳамюртлар хотираси

Кўп жойлардаги каби Ғурумсаройдаги Улуғ Ватан уруши жабрдийдалари ҳам олисларда қолган жигарбандлари қабрини зиёрат қилиб, гулчамбарлар қўйишни орзу қилардилар.

1988 йилда ноҳиядаги В. И. Ленин номли давлат хўжалигига директор бўлиб келган Холмуҳаммад Талаббоев шаҳид ҳамқишлоқларига ёдгорлик қуриш учун енг шимариб ишга киришди. Ишлар энди юришганда уни Поп ноҳия ижроия қўмитаси раиси қилиб тайинлашди...

Улуғ Ватан уруши фахрийлари бошланган иш чала қолиб кетмаслиги учун турли ташкилотларга ёрдам сўраб мурожаат қилишди. Ниҳоят ёдгорлик шу йил Ғалабанинг 46 йиллиги шарафига очилди.

Ёдгорлик баҳонасида Сталинград, Ленинград мудофаачилари, Оврупони фашизм зулмидан халос этганлар яна бир бор дийдор кўришишди. 150 нафар шаҳидлар хотираси ёдга олинди.

Турди ТОЛИПОВ,
Улуғ Ватан уруши фахрийси.
Поп ноҳияси.

Ғафур ҒУЛОМ.

ВАҚТ

Ғунча очилгунча ўтган фурсатни
Капалак умрига қиёс этгулик,
Баъзида бир нафас олгулик муддат —
Минг юлдуз сўниши учун етгулик.
Яшаш соатининг олтин капгири
Ҳар бориб келиши бир олам замон
Коинот шу дамда ўз куррасидан
Ясаб чиқа олур янгидан жаҳон.
Ярим соат ичида туғилиб, ўсиб,
Яшаб, умр кўриб, ўтгувчилар бор.
Кўз очиб юмгунча ўтган дам — қиммат,
Бир лаҳза мазмуни бир бутун баҳор.
Бир оннинг баҳосин ўлчамоқ учун
Олтиндан тарозу, олмосдан тош оз.
Нурлар қадамила — чопган секунднинг
Барини тутолмас айюҳаннос овоз.
Йигит термулади қизнинг кўзига,
Киприк сузилиши, майин табассум...
Қўшақаримоққа муҳр бўлади
Ҳаётда икки лаб қовушган бир зум.
Яшаш дарбозаси остонасидан
Зарҳал китоб каби очилур олам,
Тириклик кўркидир меҳнат, муҳаббат.
Фурсатдир қилгувчи азиз, мукаррам.
Бебаҳо дамларнинг тирик жони биз,
Ҳар они ўтмишнинг юз йилига тенг.

Барҳаёт Лениннинг авлодларимиз,
Ҳар нафас мазмуни фазолардан кенг.
Қатрада осмон акс этганидек
Жаҳондай маънодор қорачиғимиз.
Ғолиб асримизга қуёшдан машъал
Замон кўрасининг сўнмас чўғимиз.
Кремль куранти занг урар мудом,
Минглаб ҳодисалар минутларга қайд.
Қаҳрамон туғилди, шаҳар олинди,
Бир гигант қурилди — шарафли бу пайт.
Рейхстаг устига ғалаба туғин
Қадашда отилган советнинг ўқи —
Ялт этган умри-ла барқарор қилди
Башарнинг муқаддас, олий ҳуқуқин.
Ғалаба амри-ла, мағлуб немиснинг
Генерали қўл қўйди. Уч секунд фақат...
Шу малъун имзода одамлар ўқир
Миллион йил фашистнинг умрига лаънат.
Азиз асримизнинг азиз онлари,
Азиз одамлардан сўрайди қадрин,
Фурсат ғаниматдир, шоҳ сатрлар-ла
Безамоқ чоғидир умр дафтарин.
Шуҳрат қолдирмоққа Геростратдек
Диана маъбадин ёқмоқ шарт эмас.
Кўпларнинг бахтига ўзликни жамлаб
Шу улуғ бинога бир ғишт қўйсак бас.
Ҳар лаҳза замонлар умридек узун,
Асрлар тақдири лаҳзаларда ҳал,
Умрдан ўтажак ҳар лаҳза учун
Қудратли қўл билан қўйилик ҳайкал.
Ҳаёт шаробидан бир қултум ютай
Дамлар ғаниматдир, умрзоқ соқий.
Қуёш-ку фалакда кезиб юрибди,
Умримиз боқийдир, умримиз боқий.

ЛЕОНИДНИ БИЛГАНЛАР БОРМИ?

АҚШ фуқароси Абби Мали бутун Шўро халқига мурожаат қилиб, Улуғ Ватан урушида бедарак кетган ўз акаси Леонид Акерни изламоқда.

Уларнинг оиласи 1939 йили фашистлар ҳужумидан сўнг Польшадан ССЖИ (Николаев вилояти)га кўчиб келишган. Тақдирни қаранг, уруш бошлангач эса Ўзбекистонга...

Леонид 16 ёшида ўз ихтиёри билан (1926 йил туғилган) урушга кетиб, Эрон чегарасида хизмат қилган... У Самарқанд вилоятидан армияга чақирилган экан. Леонид Акер тўғрисида билганлар бўлса, қуйидаги манзилгоҳга мурожаат қилишларини сўраймиз: **Ғиждувон шаҳар, Василий Порик номидаги «Қидирув» клуби.**

Э. ЛАТИПОВ,
клуб раҳбари.

УНУТИЛМАС САФАР

«Нўъмон Хўжаев 1942 йил 15 октябрь куни Сталинграднинг Ельна қишлоғида қаҳрамонларча ҳалок бўлди» деган сўзлар ёзилган «қора хат»гина мен учун отамдан энг муқаддас ёдгорлик бўлиб қолганди. Бир куни Волгоград ҳарбий комиссариатига мактуб йўлладим. Жавобни сабрсизлик билан кутдим. Ва ниҳоят Волгоград шаҳрининг Совет ноҳияси ҳарбий комиссариатидан подполковник В. И. Гончаров имзоси билан мактуб келди:

«Сизнинг отангиз, кичик лейтенант Хўжаев Нўъмон Горная Поляна қишлоқ Шўросига қарашли Майский посёлкасидаги биродарлик қабристонига дафн этилган...»

Мен отамни кўрмаганман. Уруш бошланганида эсимни танимасдим ҳам. Барибир бир умид кўнглимга таскин берарди. Унинг ўзини кўрмаган бўлсам-да, қабри шунча йил ўтиб топилганидан бошим осмонга етди.

Ёзги таътилда болаларим билан Волгоградга отландик. Қадимий шаҳарни зиёрат қилиб, юрагимга чўкиб кетган армонларим ёзилгандек бўлди. Негадир бу шаҳар ҳам менга Тошкентдек азиз туюларди. Уруш қолдирган жароҳатлар ҳали ҳам кишини даҳшатга солади. Мамаев қўрғони... минглаб жангчиларнинг номлари жанговар байроқлар остига зарҳал ҳарфлар билан битилган. Бу номлар орасидан ҳар ким ўз қариндош-уруғи, ота-бобосини, ўғилларини излайди...

Кўзим деворга муҳрланган сўзларга тушди:

«Ҳа, биз ўлимга маҳкум этилган эдик ва кўпчилигимиз ҳалок бўлдик. Аммо ҳаммамиз она Ватан олдидаги ватанпарварлик бурчимизни сўнгги нафасимизгача бажо келтирдик!»

Ривоят қилишларича, бу ерда ҳатто тикан ҳам ўсмаган экан. Одамлар шаҳидлар хотираси учун уруш қолдиқлари — снаряду, темир-терсаклардан тозалаб, гулзору-боғга айлантирдилар. Анвойи гулларга тикиларканман уруш оловида хазон бўлган ёш ўғлонлар кўз ўнгимга келди. Гўё уларнинг ҳар бири гул бўлиб яшнагандек. Ҳа, одам танасидаги шамшир теккан яралар тузалади, аммо уруш из қолдирган жароҳатлар доғи қалблардан ҳеч қачон кетмайди.

...Майскийдаги биродарлик қабристони. Узоқдан салобатли ёдгорлик кўзга ташланади. Қўлида автомат ушлаган аскар қиёфасидаги ҳайкал пойига қуйидаги сўзлар ёзилган: «Бу ерда зобитлар, аскарлар — Сталинград ҳимоячилари олти ой, 1942 йил август ойидан то 1943 йил январь ойигача ўзларининг охирги нафасларигача урушиб, мардларча ҳалок бўлганлар.

Эй зиёратчи, бир дақиқа шаҳидлар хотираси учун сукут сақла!».

Қора мармарларда уларнинг исм-шарифлари битилган. Икки мингдан ортиқроқ номлар! Н. ХЎЖАЕВ. Кўзларимда ёш. Унсиз йиғлайман. Не-не йигитларимиз, элдошларимиз қони тўкилган муборак тупроқни кўзларимга сураман. Болаларим ҳайратда менга термулишади: «Ойи, нега йиғлаяпсиз!» Йўқ, мен тўйиб йиғлай дедим, йиғлолмадим. Кўз ёшларим етмади. Эҳ, бу урушнинг машъум кўргуликлари кўп экан. Биров отасини излайди, биров ака-укасини. Уруш миллат билмайди. Ҳеч қачон ҳеч кимга бахт ҳам келтирмайди.

Шаҳарнинг кўп жойларини зиёрат қилдик. Қабристонлар кўп. Қайси бирига боқманг, уруш жабрдийдалари ўз яқинларини 50 йил ўтиб ҳам дилдан йиғлай-йиғлай йўқлаётганликларини кўрдим. Қаерга бормайлик, мезбонлар бизни суюниб қаршилайдилар. «Кимни излаб келдингизлар» деб сўрашади. Жавобни эшитиб, таскин бериб қўйишади. «Бу урушнинг даҳшати юз йил ўтиб ҳам тугамайди».

Йўл-йўлакай Волгоград шаҳар фахрийлар кенгашига ҳам учрашдик. Кенгаш котиби Василий Иванович Сергеев билан суҳбатлашганимизда айтиб қолдилар: «Украина, Русия тупроғида ўзбекларнинг жуда кўпчилиги мангу уйқуда ётибди. Қанчаси маълум, қанчаси номаълум. У ёқда эса одамлар ўз яқинларининг қабрларини излаб юрибдилар. Шароф Рашидов тириклигида Старо-Клетскда ўзбек жангчиларига мармардан ёдгорлик ўрнатиш масаласини таклиф қилганди. Ўша пайтда масъул раҳбарлар, фахрийлар бу гапни қарсаклар чалиб, маъқуллаган эди. Лекин орадан кўп ўтмади. Одамийлик, инсон хотирасига ҳурмат унутилди. Ҳеч ким бу ҳақда эсламади ҳам. Ҳар йили жанубдан қанчалар одамлар бу ёқларга зиёратга келишади. Аммо ярмисининг сиғинадиган мозори бор, ярмисининг... Шундай ёдгорлик қўйилса, яхши бўларди.

Олис юртдан бир дунё хотиралар билан қайтдим. Гўё қадрдон падарим руҳи ҳам Ўзбекистонга қайтиб келгандек бўлди...

Муайяна ХЎЖАЕВА,
журналист.

МЕН ТУҒИЛГАН ЙИЛ

Мабодо дунёда ҳеч армоним қолмади, деган кимсани эшитганмисиз? Мен ҳам рўпара бўлмаганман. Аксинча, олам-олам армонларини ўзи билан бирга олиб кетганларнинг кўпини биламан. Ҳаёт ҳам ширин, ҳам аччиқ дейдилар. Армонларнинг ҳам ширини, ҳам аччиғи бўлади. Муштипар онагинам тўқсон йил умр кўрсалар ҳам ана шундай армон дилларига макон қурганди. Биз фарзандлар ундан халос этишга қанчалик уринмайлик, фойдасиз бўлди. Ўша аччиқ армон муштипар, мунис, меҳрибон онажоним дилидан мен туғилган йили жой олган экан.

Хулоса қилишга шошилманг. Тасаввур қилинг-а. Хонадонда гўдак — мен. Икки ойликкинани дадам, онам, жигаргўшаларим — уч ака ва уч опам бири олиб, бири қўйиб эркалаб юрган кезлари мудҳиш хабар тарқалди: УРУШ БОШЛАНДИ. Ҳамманинг тинчи бузилди. Беғубор кулгулар ўрнини йиғи қоплади. Кейинчалик айтиб беришганди: икки акамни бир кунда кузатишлари керак экан. Ўша кунлари бетоб эканман. Онамдан бўлак ҳамма уларни кузатишга чиқадиган бўлишибди. Кўзларида ёш билан ўтирганларида, маҳалламиздаги Солиҳ табиб (дадамнинг дўсти) келиб қолибдилар. Шунда болага мен қарайман, сиз ҳам бораверинг, деб онамни жўнатган экан. Айтишларича, ана шу табибнинг қўлларидан даво топиб, яшаб кетган эканман. Минг шукр. Ярим асрни яшаб қўйдик.

Билганимда кўрмаслигимни
Тўйиб-тўйиб қараб олардим.
Юзингизни, қиёфангизни
Кўз олдимда сақлаб
қолардим.
Боғлиқ бўлсам бешикда
балки,
Жажжи қўлим
узатгандирман
Кетар чоғи суйсангиз
ёшлар
Кўзингиздан узилгандир
ҳам.

Катта акам Ғафуржон урушдан қайтди. Аммо кичиги Собиржон қайтмади. Замира опоқи, Хумайра хола, Марҳамат опа, Рузвон хола, Жаҳон амма каби қўшниларимиз тўпланишиб, урушда бедарак кетган ўғилларини, укаларини эслашиб, юрак ёзиб йиғлашиб тонг оттирганларини кўп кўрганман. Ана шундай дамларда вужудимда соғинч ҳислари пайдо бўларди, кўрмаган акамни кўргим келарди.

Онагинамнинг мен кўрган дақиқалардаги кўз ёшларини тўпласа Оролни тўлдиргувчалик уммондир. Маҳалламиздаги оналар, шаҳримиздаги, жумҳуриятимиздаги оналар, қолаверса, уруш туфайли жигарбандларидан айрилган минглаб, миллионлаб оналарнинг кўз ёшлари-чи? Унда дунёни сув олиб кетарди чамамда... Одам Ато яна ҳам оналар кўнглини, бағрини кенг қилиб яратган экан.

Ўнта бўлса ўрни бошқа, қирқта бўлса қилиғи дейишади. Собир акамни эсламаган кунимиз кам бўларди. Айниқса, Ғафур акам тўсатдан қирқ ёшларида вафот этганларида дадам билан онамнинг ноласига олам титраган эди. Чунки ўша олтмишинчи йилларгача умидворлик билан аза очилмаганди. Иккалаларининг алами бўлиб, назаримда ўша куни Собир акамга ҳам аза очишганди. Шу-шу онам ҳар тонг ғира-ширасида туриб, чунонам йиғини бошласалар, қўни-қўшнилар чиқиб қўшилишарди. Улар ҳам чиқиб ўз дардларини айтиб-айтиб йиғлаб, кўнгилларини бўшатишарди. Бу одат уч-тўрт ойгача давом этди. Ана ўша кунлар ҳам қалбимга армон бўлиб ўрнашган. Кунлар сувдек оқиб ўтаверар экан. Ҳар бир кун эса қайтарилмас умр дақиқаларини олиб кетаверар экан.

Қизиғи шундаки, бирон марта ҳаёт сиздан: ризо ё норизолигингиз ҳақида сўрамас экан. Агар сўраганда, оламдаги ёмонликларни бироз камайтириш мумкин бўлармиди?.. Бўлмаса, мен туғилган йил, тарихда шу қадар қора излар қолдирди. Уни ўз оти билан уруш дейдилар. Оти ўчсин. Ҳозир-чи? Нега ҳозир аччиқ армонлар бор. Бўлганда ҳам хўб ва кўп. Буни ўзимиздан, бир-биримиздан сўрайлик. Ношудлигимиздан кўрайлик.

Ўша мудҳиш тонгга эллик йил бўлди. Демак ярим асрдан буён она тупроғимиз, муқаддас заминимизга душман қадами етмади. Лекин ўз орамиздаги ўнлаб ғанимлар уни топташди. Онагинамнинг армони ҳеч нима бўлмай қолди. Ўнлаб ўғлонлар уйидан, гўшасидан бор-йўғи ўн, ўн беш чақирим нарида, берида онасининг кўзи олдида жон берди. Фарғона воқеалари, Паркент, Бўка, Ўшдаги даҳшатлар. Эсласам, вужудимни титроқ босади. Наҳот одамзот шу қадар шафқатсиз бўлса? Ўзининг юртдошига, қондошига, жондошига қўл кўтарса. Шафқатсизсан ҳаёт десам, у садо беради: мен эмас шафқатсиз, одамлардан сўра, уларнинг ўзи бешафқат. Балки шундайдир. Нима бўлганда ҳам биз кутган қадр-қиммат тобора камайиб, шафқатсизлик кўпайиб бормоқда. Биз буларни кўра-била туриб, ҳаётнинг тош аравасида кундаги ташвишлар билан елиб бораётирмиз. Бораверамиз. Ортимизда қолган изларда бир кун гул унар.

Муқаддас СОЛИҲ қизи.

22. VI. 91. N. 95

Қўшиқ нима ўзи?

Бунчалар кўнгилга яқинсан, қўшиқ! Сен Одам ато, Момо ҳаво билан яралганмидинг. Сен Қуёш шуъласида чўмилган, юлдузлардан нур олган, энг соф, энг беғубор мўъжизасан. Шундай мўъжизасанки, кўнгилга ғамгинлик чўккандаям, қувонч чечаклари капалакдек қанот ёзгандаям, ҳар лаҳза, ҳар дақиқа кераксан, йўлдошсан, шериксан, дилбар ўртоқсан!

Висолга ошиқаётган ошиқни-ку қўя туринг, чўлда юрган, қирда юрган дунёдан бехабар йўловчиям ўзича хиргойи қилиб, сени йўлдош тутиб, руҳини қувонч боғига олиб киради, сени юрагига яқин ҳамроҳ билиб, вақт зиқналикларини енгади.

Қўшиқ, сен дунёсан, дегим келади.

Сени таниганлар, сени кўкларга олиб чиққанларнинг олдида қийинчилик, ғамлар баҳор осмонидаги булутлардир, қувонч тўла кўзлардан нур ёғилса, ҳавога сингиб кетади.

— Бахтлимисиз, Зайниддин?

— Бахтлиман, уста ака! Қўшиқ айтсам, одамлар қулоқ бериб, жон деб, тинглашяпти.

Қўшиқ нима ўзи?

— Болами? Ё ундан ҳам азиз нарса!

Чанг. Тун чўкаётган дала.

Трактор оғир судралади. Юзлар ҳорғин. Болалар... ҳорғин болалар. Улардан бири беихтиёр қўшиқ хиргойи қила бошлайди.

— Ув, минғирлама, — дейди бир тенгдоши.

Юзлари офтобда қорайган, бошига оқ рўмол танғиган аёл унга ҳорғин назар ташлади:

— Ундай дема, болам, майли, айтаверсин!

Бола жовдирайди.

— Айт! Айт, болам! Қўшиқ айтсанг, юрагим ёзилади.

Қўшиқ нима ўзи?

Зайниддин беғубор жилмаяди.

— Қўшиқми, уста ака! Қўшиқ — Қуёш!

...Машина «ҳансирайди». Ойнасида Шерали Жўраевнинг бир эмас, иккита сурати. Ғаладон тўла тасма қутилари.

— Шер аканики йўқми, уста ака?

— Йўқ, биродар!

— Унда тушунмадим, ака?!

Машина эгаси Зайниддиннинг содда нигоҳига вазмин нигоҳини қадайди.

— Шерали Жўраевнинг қўшиғини эшитиш учун илмимиз камлик қилади, биродар!

Қўшиқ нима ўзи?

Ноёб китобми, ё ноёб хазина!

— Зайниддин, Маданият олий билимгоҳини битираётган экансиз, Тошкентда қоласизми?

— Қололмайман, уста ака! Оила катта. Ташвиши кўп. Уйланишим, уй қуришим керак. Ота-онам умид билан йўлимга кўз тикиб турибдилар.

— Қўшиқ нима бўлади? Қўшиқ?

— Қўшиқ ўлмайди, уста ака! Қўшиқ ҳаётни англаш, дегани. Унингсиз яшолмайман.

Гулдурос қарсаклар янграйди.

У торини жаранглатиб, саҳна томон ошиқади.

Зайниддин Шамсиев!

Катта йўлда турган истеъдодли йигит. Ажойиб дилтортар қўшиқлар устаси Нуриддин Ҳайдаров изидан бораётган ёш санъаткор. Бир кун келиб, унинг ҳамма севган қўшиқчига айланишига шубҳа йўқ. Уни билган, жарангдор қўшиқларини эшитган санъат билимдонлари ана шундай дейишмоқда.

— Кўп ёзманг, уста ака, мен ҳали ҳеч иш қилолганим йўқ.

Яккабоғлик йигит ана шундай содда сўзлайди. Демак, унинг эл севган қўшиқчи бўлишига яна бир карра ишонса бўлади.

Устозлари Қирғизистон халқ артисти Толибжон Бадинов, бастакор Раҳматжон Турсунов, Жўрабек Рўзиев ва Нуриддин Шоймардоновлар ҳам унга умид кўзини тикишган.

Қўшиқ нима ўзи?
Қўшиқ — меҳнат,
қўшиқ — пешона тери!

Бу ёғи Зайниддиннинг ўзига боғлиқ!

Тўлқин ҲАЙИТ.
Суратчи: И. ШЕРБЕК.

ГЎЗАЛЛИК СИРЛАРИ

Барча замонларда аёл гўзаллигига эркаклар муносиб баҳо бериб келишган. Қадимги юнон афсоналарига кўра, улардан энг биринчиси Троя шоҳининг ўғли Парис бўлган. Зевс унга гўзаллик ҳақида баҳслашаётган маъбудалар — Гера, Афина ва Афродиталар мунозарасига ҳакамлик қилишни топширади. Пария «Энг гўзал аёлга» деб ёзилган «Ихтилоф олмасини Афродитага беради. Маъбуданинг рақибалари эса уни лаб бўёғи ва упани кўп ишлатганликда айблайдилар...

XIX аср ёзувчиси Георг Эберс қадимги мисрлик гўзални қуйидагича таърифлаганди. «Терисининг ранги қоречадан келган, ёноғи сарғиш олтин ранг. Қирра бурни, латофатли пешонаси майин аммо қарға қанотлари рангидаги қалингина сочлари тақинчоқлар билан янада зеболашган. Қўл ва оёқлари ўзига муносиб...»

Қадимги Эллада ҳайкалтарошлари гўзалликнинг ўзгача мезонларини яратишган. Масалан, Лиссипп ўзининг гўзаллик мезонига асос қилиб, бир бош баландлигини белгилаган. Унингча, энг комил қомат, аёл бўйининг узунлиги шу бош узунлигининг саккизтасига тенг бўлиши керак. Вужуд эса мулойим ва тўлагина бўлмоғи лозим.

Грекча гўзаллик мезонида зебо юзга қирра бурун, милклар оралиғи кенг, каттагина кўзлар ярашиб туриши, милклар интиҳоси камондек қайрилма бўлиши тақозо этилган.

Шарқда эса қалдирғоч қанотидек қайрилма — камон қошлар, оҳу кўзлар, олмадек дудоқлар, ғунча лаб, сарвқомат, узун сумбул сочлар, нозик бел гўзаллик рамзи ҳисобланади.

Юксак уйғониш даврида яшаб ижод этган Италия ёзувчиси Фиренцуола ўзининг «Аёллар гўзаллиги ҳақида» рисоласида комил гўзаллик борасидаги тушунчаларини баён этган: «Сочларнинг қадри шу қадар юксакки, мабодо бирор аёл олтин, марварид тақинчоқларга безаниб, ҳашамдор кўйлак кийса-ю, сочларини тартибга келтирмаса, у на чиройли ва на хушсурат бўлолади. Аёлнинг сочи майин, қалин, узун, тўлқинсимон бўлиши лозим. Соч ранги олтинсимон ёки мисга ёхуд қуёшнинг заррин нурларига монанд бўлмоғи даркор. Терининг оқ ранги зеболик эмас, зеро у бу аёлнинг рангида ранг йўқлигидан далолат беради. Тери қон айланиши туфайли бироз қизғишроқ бўлгани дуруст».

XIX аср тарихчиларидан бири аёл гўзаллигига баҳо беришнинг ҳеч кимникига ўхшамаган мезонини яратган. Унингча аёлда: Учта аъзоси — териси, тиши, қўли — оқ,
Учта аъзоси — лаблари, ёноғи, тирноғи — қизил,
Учта аъзоси — тани, сочи, қўли — узун,
Учта аъзоси — кўкрак қафаси, пешонаси, қошлари оралиғи — кенг,
Учта аъзоси — тиши, қулоғи, тирноғи — кичик,
Учта аъзоси — оғзи, елкаси, оёқ кафтлари — тор,
Учта аъзоси — қўллари, вужуди, бўксаси — тўла,
Учта аъзоси — бармоқлари, сочлари, лаблари — нозик бўлиши керак экан.

Бироқ турли даврларда эстетик идеалнинг ўзгариб туриши улардан бирортасининг кескин рад этилиши маъносини билдирмайди. Бетакрор Миср маликаси Нефертити антик давр Венерасидан, Симонеттининг флоренциялик гўзали Гогеннинг тантилик зеболаридан ёки Рубенс куйлаган дўндиқ аёллар спортчи типидаги замондошларимиздан фарқ қилишса-да, барибир уларнинг ҳар бири ўзича гўзалдир.

Бироқ, гўзаллик — табиатнинг нафис инъомидир. Узоқ йиллар навқирон, чиройли ва назокатли кўриниш учун аёл ўз ташқи қиёфаси ҳақида, айниқса, териси ҳақида қайғуриб туриши лозим. Бу борада вақт йўқлигини баҳона қилмаслик керак. Зеро, ҳар доим керагича вақт топса бўлади.

Л. ШЕРБАКОВА,
тиббиёт фанлари номзоди.

* * *

(«Аёллар календари» йилномасидан К. АЛИЕВА ўгирган).

КАМАЛАК

ДАМ ОЛИШ САҲИФАСИ

Ногирон болалар учун

Нукус давлат дорилфунунининг маданият саройида хайрия тадбири ўтказилди. Бу ерда кўргазма савдо ташкил этилди. Кўргазмага кўпдан-кўп расмлар, қўлда ясалган турли ўйинчоқлар, пазандалик таомлари қўйилган эди. Бу нарсаларнинг ҳаммасини Нукус умумий таълим мактаблари ўқувчилари ва ҳатто болалар боғчаларининг ўғил-қизлари ўз қўллари билан ясашганди. Болалар ва қизалоқларнинг ана шу ижод намуналарини сотиш натижасида 687 сўм пул тушди.

(ЎзТАГ).

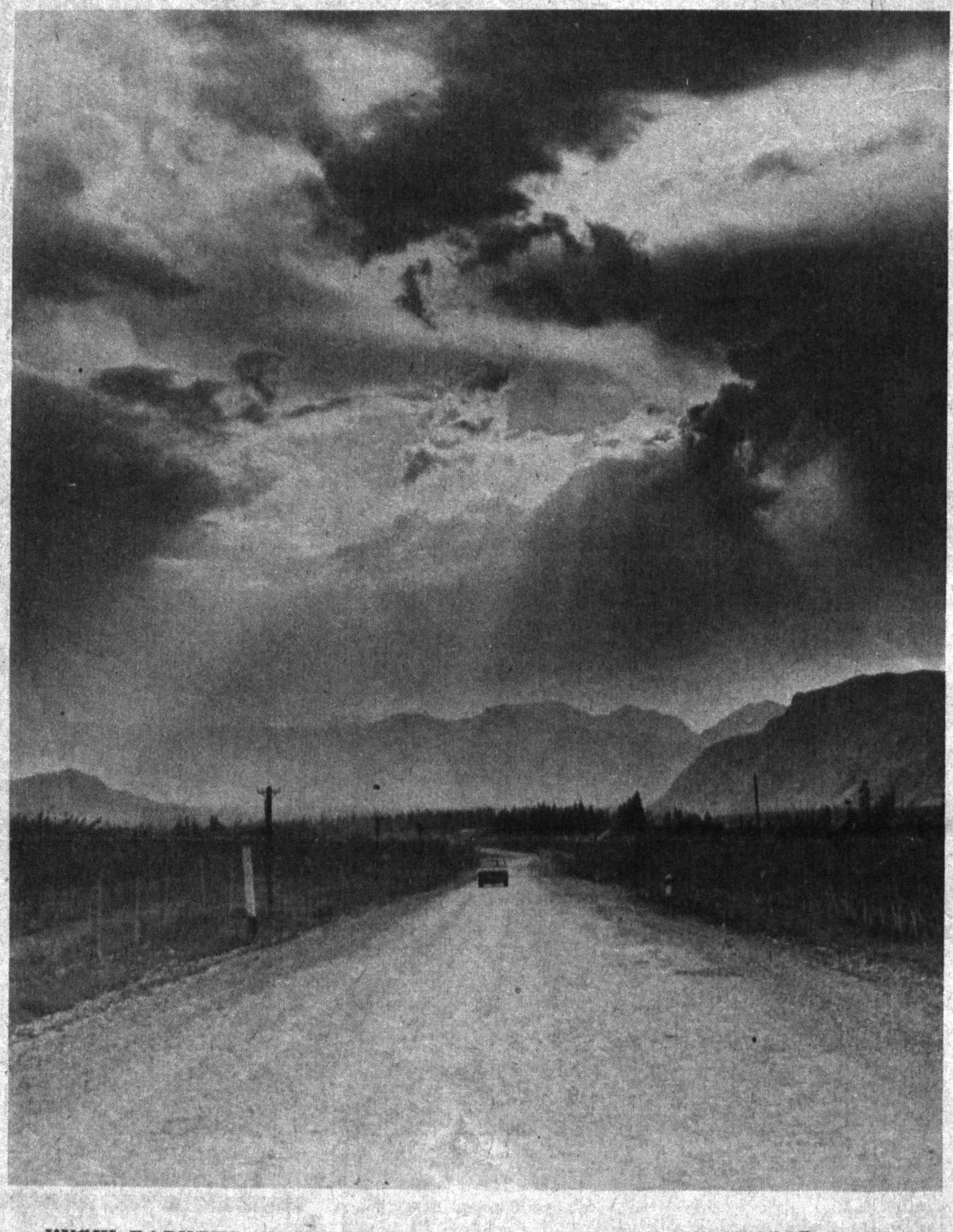

ҚУЁШ БАРИБИР ЧИҚАВЕРАДИ...   Т. ҲАМРОҚУЛОВ суратэтюди.

ЎЙИНАИ ЖАХОНДА

23 ИЮНЬ — ЯКШАНБА

● **ЎзТВ I**

8.00 «Ҳафтанома» (такрор).

9.00 «Ёнар тоғ хазинаси». Бадиий фильм (А. Довженко номли киностудия). 10.20 Араб тили. 10.50 Учқун Назаров. «Ойна». Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрининг спектакли. 12.20 Инглиз тили. 4-машғулот. 12.50 «Қўшиқ бизга ҳамиша ҳамроҳ».

Тижорат кўрсатувлари

13.40 «Ҳамма нарса инсон учун». 14.10 «Қишлоғимиз қаҳрамони». 14.40 «Гулдаста»нинг гулдастаси». Самарқанд вилояти Нарпай марказий Маданият уйи «Гулдаста» дастаси фаолияти ҳақида.

* * *

18.00 «Алиса ажойиботлар мамлакатида». Мультфильм. 18.25 Болалар учун. «Кичкинтой» кўрсатуви. 18.55 Ёшлик оқшоми. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 «Қизиқчи-91». Жумҳурият ёш қизиқчиларининг кўрик-танлови. 20.30 Москва. «Вақт». 21.05 «Якшанба оқшомида». Мусиқий кўрсатув. 22.00 «Ахборот». 22.25 «Жаноб-420». Бадиий фильм. (Ҳиндистон). 00.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● **ЎзТВ II**

9.00 «Насим Ҳошимов куйлайди». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»). 9.35 «Фармон ва ижро» (такрор.). 10.05 «Камолат сари». Ойсифат Мўминова, Ботир Бекмирзаев. 10.40 «Ёшлик» видеоканали.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

17.25 Кўрсатувлар программаси. 17.30 «Таъқиб». Бадиий фильм. 19.00 «Гули сурх». Тожикистон телевидениеси ҳамда Тожикистон Болалар жамғармасининг биргаликдаги хайрия акцияси якунлари (такрор). 20.00 «Ҳафта». 20.30 Москва. «Вақт». 21.10 «Гули сурх» кўрсатувининг давоми. 23.50 «Телетомошабин ҳамроҳи».

● **МТ I**

6.00 «Мўътабар қудуқ». Ҳужжатли фильм. 6.30 «Тонг юлдузи». 7.30 Ритмик гимнастика. 8.00 Биржа янгиликлари. 8.15 «Спортлото» тиражи. 8.30 «Эрта саҳарлаб». 9.30 «Ватан хизматида». 10.30 Тонгги дам олиш кўрсатуви. 11.00 «Саёҳатчилар клуби». 12.30 «Здоровье». 13.00 Янги авлод танлайди: «Экологик бумеранг». 14.30 ТСН. 14.45 «Сизга қўшиқ куйлаб бераман». А. Серов қўшиқлари. 15.10 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Митти яшил одамчалар» (Кот д' Ивуар). 15.15 «Олтой. Йил фасллари». Телефильм. 15.25 «Қишлоқ янгиликлари». 16.25 «Уолт Дисней таништиради...» 17.15 «Цирк гумбази остида». Телевизион бадиий фильм. 1- ва 2-сериялар («Экран»). 19.25 Мультфильм. 19.40 «Биз севган детектив». Киноконцерт. 20.30 «Вақт». 21.05 «Нима? Қаерда? Қачон?». 22.05 Футбол. ССЖИ кубоги. Финал. МАСК — «Торпедо». (Москва). 23.40 «Москва — Брест — Берлин». «Янги йўл». Брестдан кўрсатилади. 01.30 «Хронограф».

● **МТ II**

7.30 Зарядкага сафланинг! 7.45 «Уруш йиллари қўшиқлари». Е. Нестеренко концерти. 8.35 «Илья Глазунов Россияси». Телефильм.

9.30 — 11.30 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

Ранг-баранг олам

ЧИҚИНДИСИЗ ЧИҚИНДИ

● АҚШДА янги технология асосида ахлатларни қайта ишловчи иккита завод қурилган. Бу заводлар турли хил яроқсиз қоғозларни, ёғочтахталарни, қириндини қайта ишлаб, улардан этил спирти олади. Ҳозирча натижа чаккимас — бир тонна ахлатдан 100 литр спирт олинмоқда. Бунинг учун эса 80 фоиз ахлат қайта ишланади холос. Қолган 20 фоизи биогазга айланади ва у заводнинг иссиқлик қувватини таъминлайди.

ФАҚАТ БИР ОЁҚДА

● БИР оёқда қанча сакраш ва айланиш мумкин? Бу саволга жавоб топиш учун Венгриянинг Печ шаҳрилик юқори синф ўқувчилари ўртасида мусобақа ўтказилди. Унда 14 ёшдан 16 ёшгача бўлган 26 нафар ўқувчи қатнашди. Ўқитувчилар эса ҳакамлик қилишди.

Мусобақа шартига кўра, ўқувчи фақат бир оёқда сакраш билан бирга бир томонга айланиши керак. Бу ўйинда ғолибликни Илона Роскаи исмли қиз қўлга киритди. У 11 минут давомида тинмай сакраб айланди.

ДЕВОР СИРТИ БЎЙЛАБ

● ЯПОНИЯНИНГ «Мицубиси Какаки» фирмаси ғаройиб, ўзи юрар митти аравача яратди. Унинг ғаройиблиги шундаки, у девор сирти бўйлаб, вертикал йўналишда, яъни пастдан юқорига ёки аксинча юролади. Унинг бир лекини бор, у ҳам бўлса, фақат металл, бетонли, керамик плитали деворларда юради. Деворларни бўяш ва ювишда аравача асқотади. Унинг гусеницаси (ғилдирак вазифасини ўтовчи кенг занжир тасма) резинкадан бўлиб, деворга сўрилиб, ёпишиб олади ва минутига 5 метр тезликда юролади. У 100 килограммгача юкни кўтаради, ўзининг оғирлиги эса 60 килограмм.

БОЛТАЮТАР ҲУЖУМ ҚИЛДИ

● БОЛТАЮТАРНИНГ (қарчиғайсимонлар оиласига мансуб йирик йиртқич қуш) катталиги 1 метру 15 сантиметргача боради, иккала қанотининг узунлиги эса 2,5 метр. Улар асосан тоғ эчкиларини, кийикларни овлаб кун кўради. Бироқ болаларга ҳам ҳужум қилиши мумкин.

Яқинда Испаниянинг Исла-Кристин шаҳри яқинидаги қишлоқлардан бирида яшовчи 13 ёшли Алехандро Миаха унинг чангалидан зўрға қутулиб қолди. Яхшиям Алехандро болтаютарнинг ҳужумини сезиб қолди ва ерга юз тубан ётиб, ўт-ўланларни чангаллаганча ёпишиб олди. Йиртқич қуш 3 марта ҳужум қилди. Бола уч мартасида ҳам шу кўйи ўзини асраб қолди.

ОВЧИЛАР УЧУН МАХСУС ЎҚ

● ЯПОНИЯ фирмаларидан бири овчилар учун ғаройиб сочма ўқ яратилганини эълон қилди. Бу ўқ овчига ўлжа қаерда ўлиб ётганлиги ҳақида хабар беради, яъни отилгандан сўнг, тўғрироғи, нишонга теккач ўқ овчига радиотўлқинни «узатади». Овчи радио тўлқинни қулоққа тақадиган махсус қурилма ёрдамида «илиб олади» ва тўғри тўлқин узатилаётган томонга юриб, ўлжани оппа-осон топиб олади.

Энди овчилар ит эргаштириб юришдан қутулсалар керак.

СУРАТГА ОЛИШ МАЙДОНЧАСИДА

Болалар ва ўсмирлар учун Бутуниттифоқ кино ва телекўрсатув марказининг «Ролан Биков студияси» Бухоро яқинида «Омон қолиш учун» деб номланган қизиқарли фильмни суратга ола бошлади.

Фильмнинг асосий қаҳрамонларидан бири Жаъфарнинг (бу ролни таниқли эстрада хонандаси Александр Розенбаум ижро этмоқда) яхшилик, адолат, умуман ҳаёт тўғрисида ўз тасаввури бор. У ҳаммага нон етишини, қариялар қарилик гаштини суришларини, болалар эса шоду хандон ўсишларини хоҳлайди. Бунга халақит бераётганларни эса, унинг фикрига қараганда ўлдириш керак. У ана шу зўравонликнинг шафқатсиз фалсафасига риоя қилади. Лекин шу тўғрими?

Фильм пиротехника услубларидан фойдаланиб яратилган кўпдан-кўп юракларни ўйнатувчи саҳналарга бой. Фильм июль ойининг охиригача суратга олинади. Унинг режиссёри — В. Плоткин.

Халқ табобати

Хосиятли кароматлар

Тўғриси, бу аёл ҳақида илк бор онам сўзлаб берганларида, гапларини соддадилликка йўйгандим. Кейинчалик Матлуба опанинг қабулида бўлиб улгурган баъзи дўстларимнинг таъриф-тавсифларини қайта-қайта эшитганимдан сўнг, у билан учрашишга қарор қилдим...

Қия очиқ эшикдан 35-40 ёшлар чамасидаги бир аёлнинг муолажалар билан машғуллиги кўзга ташланиб турибди.

— Холажон, тушунсангизчи, ахир, — ичкаридан куйинчак овоз эшитилди, — келинингизни ҳар жойга судраб юргандан фойда йўқ. Унинг бефарзандлигига ўғлингиз айбдор. У 5 ёшли чоғида тепки бўлгани эсингиздами?

— Ҳа, ҳа, эсимда...

— Ўшанда уни даволатмаганлигингиз туфайли касаллик уруғ безларида асорат қолдирган. Энди ўғлингизни мутахассисларга кўрсатсангизгина, ниятингизга етасиз...

Юқоридаги суҳбат қулоғимга чалингач, аёлни шак-шубҳасиз, тиббиёт соҳасида ишласа керак, деган хулосага келдим. Чунки, ҳатто айрим шифокорларимиз ҳам паротит (тепки) касаллиги ўз вақтида даволанмаса, бепуштликка олиб келиши мумкинлигини билишмайди. Касбим шифокорлигини, даволангани эмас, балки аксинча, ичкаридагиларнинг фаолиятини кузатгани келганлигимни навбатда турганларга базўр тушунтириб, қабулхонага киришга муваффақ бўлдим.

Ажабланарлиси шундаки, Матлуба опа тиббиёт соҳасига мутлақо дахли бўлмасада, ташхис қўйишга жуда уста экан. Шунингдек, беморларга қаерда ва қай тарзда даволанса, шифо топиш мумкинлигини ҳам асосли тарзда гапириб бериши кишини ҳайратлантирарди.

«...Мен Абдураҳмонова Малика, Самарқанд вилоятининг Пайариқ ноҳиясидаги К. Маркс номли жамоа хўжалигида яшайман. Матлуба опанинг қабулига турмуш ўртоғимнинг соғлиғи ҳақида фол очтириш ниятида келганман. У киши эримни кўрмасдан туриб, ташхиси нотўғри қўйилганлигини, ҳозир иккала буйраги қуриб бораётганлигини айтиб берди. Шунингдек, касаллик аниқланмасдан нотўғри даволанганини, энди вақт ўтганлигини, шундай бўлса-да, тезда мутахассисларга мурожаат қилишимиз зарурлигини айтди. Шуниси ачинарлики, эримнинг буйраги уч йилдан бери касал бўлса-да, Самарқанддаги шифокорлар шишни юрак ва жигар хасталигининг натижаси деб ҳисоблаб, ўзларича даволашганди. Унинг аҳволи оғирлашгандан сўнг Тошкентдаги сунъий буйрак ўтказиш марказига олиб борилди, аммо у кўп ўтмай қазо қилди. Тошкентлик мутахассислар ҳам самарқандлик ҳамкасбларидан норози бўлишди. Минг афсуски, Матлубахонни олдинроқ тополмаганман. Эҳтимол, ўшанда эримнинг хасталиги барвақтроқ аниқланиб, тирик қолармиди...»

Хўш, Матлуба Шукуровадаги бу ноёб қобилият туғма эҳсонми, ёки... Ҳаттоки талабалик пайтида имтиҳонларга тушадиган саволлар ҳамда оладиган баҳоларини олдиндан билган. Масъулиятли вазифаларда ишлаган бу аёлда нега бехосдан фолбинлик билан шуғулланиш бошланди. Ёки у баъзилар таъкидлаганидек, каромат-гўйликнинг даромадига қизиқиб қолдимикин? Яхшиси бу ҳақда унинг ўзидан эшитайлик:

— Ҳаммаси, 1984 йил 14 апрелдан бошланди, — деб сўз бошлади Матлуба опа. — Кечаси алоқ-чалоқ тушлар кўриб чиқдим, эртасига ҳароратим 39-40 даражагача кўтарилди, нафасим қисилиб, қўлларим кўкара бошлади. Тезда касалхонага олиб боришди, аммо шифокорлар қанча ҳаракат қилишмасин, муолажалар наф бермасди. Самарқанднинг энг етук мутахассислари томонидан даволансамда наф ололмай, уч йил қийналдим. Ниҳоят, бир кеча тушимда Арслонбобда дардимга даво борлигини кўрдим. Оилам билан Арслонбобга йўл олдик. У ерда бир неча кун бўлганимдан сўнг яна туш кўрдим. Бир мачитда оппоқ кийинган чол менга қараб туриб, фолбинлик билан шуғулланишим лозимлигини айтди. Эрталаб уйғонгач, ўзимни анча енгил ҳис қилдим. Шу ўринда бувим машҳур фолбин бўлганликларини ҳам таъкидлашим керак. Раҳматли онам эса, қон босими кескин кўтарилиб, дори-дармонлар наф бермасада, фолбинликни эскилик сарқити ҳисоблардилар. Менимча, онам ҳам бувим фаолиятини давом эттирганларида бунчалик ёш ўлиб кетмасдилар.

— Тўғриси, фолбинликни бошлашда дастлаб турмуш ўртоғим рўйхушлик билдирмади. Шундан кейин у негадир ўнг қўли, елкасини қимирлата олмай хаста бўлиб қолди. Уч-тўрт кун ўтгандан сўнг менинг фолбинлик қилишимга рухсат бергач эса бу азоблардан қутилди, қўйди.»

Тўғриси М. Шукурованинг туш ҳақидаги сўзларига ишонмадим. Уни яна бир бор синаб кўриш учун менинг соғлиғим ҳақида фол очишини сўрадим. У менга анча вақтдан бери нафас олиш йўлларим яллиғланганини, давони эса нотўғри олаётганлигимни, қоним таркибини айтиб берди. Дарҳақиқат, кейинчалик мен бу фолнинг буткул тўғрилигига ишонч ҳосил қилдим. Қонимни текшириш натижаси Матлуба опа айтганига тўлиқ мос келди. Мен касалликни юқумли манба тушиши натижасида пайдо бўлган, деб ҳисоблаб, кучли антибиотиклар қабул қилгандим. Аслида эса касаллик Матлуба опа айтгандек, аллергик яллиғланиш оқибати бўлиб, бошқа дори-дармонлар қабул қилишим керак экан.

Тиббиётда: «Тўғри ташхис қўйиш — ярим даволаш», деган нақл бор. Дарҳақиқат, ташхис аниқлангандан сўнг, касалликни даволаш анчагина енгиллашади.

Биз тиббиёт соҳиблари донишманд авлодларимизнинг серқирра тиббий муолажалари, шунингдек, ноёб хислатли кишилар тажрибасини жамлаб, уларни замонавий даволаш усуллари билан уйғунлаштирсак мақсадга мувофиқ бўларди.

Муҳаммад МУРОД.

Бош муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.

Таҳрир ҳайъати: М. АБДУСАМАТОВА, А. АҲМЕДОВ (бош муҳаррир ўринбосари), К. ЖУМАНИЁЗОВ, А. ОРЗИМАТОВ, З. ОРТИҚХЎЖАЕВ, К. РАҲИМОВ, З. РИХСИЕВ (масъул котиб), С. РУСТАМОВ, Қ. ЭШМАТОВ, Т. ҲАЙИТОВ.

Таъсис этувчи: Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси
(УЧРЕДИТЕЛЬ ЦК ЛКСМ УЗБЕКИСТАНА)

Рўзнома 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган.

БЎЛИМЛАР: ёшлар сиёсати — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-55-96; иқтисодиёт ва экология — 32-58-47; фан ва халқ таълими — 32-58-48; тарих ва маданий мерос — 32-58-47; спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ахлоқ ва ахборот — 32-57-52; қабулхона — 32-56-58.

Манзилгоҳимиз: 700083. Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Индекс: 64607.
380.000 нусхада чоп этилади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўзномамиз ҳафтанинг сешанба, чоршанба, жума, шанба кунлари чиқади.

Янги рўзномага қадар кўришгунча!

Ўзбекистон КП МК нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.

Чоп этиш вақти соат 20.00 га белгиланган. Чоп этиш учун соат 20.15 да имзо чекилди.

Буюртма. 5568. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12